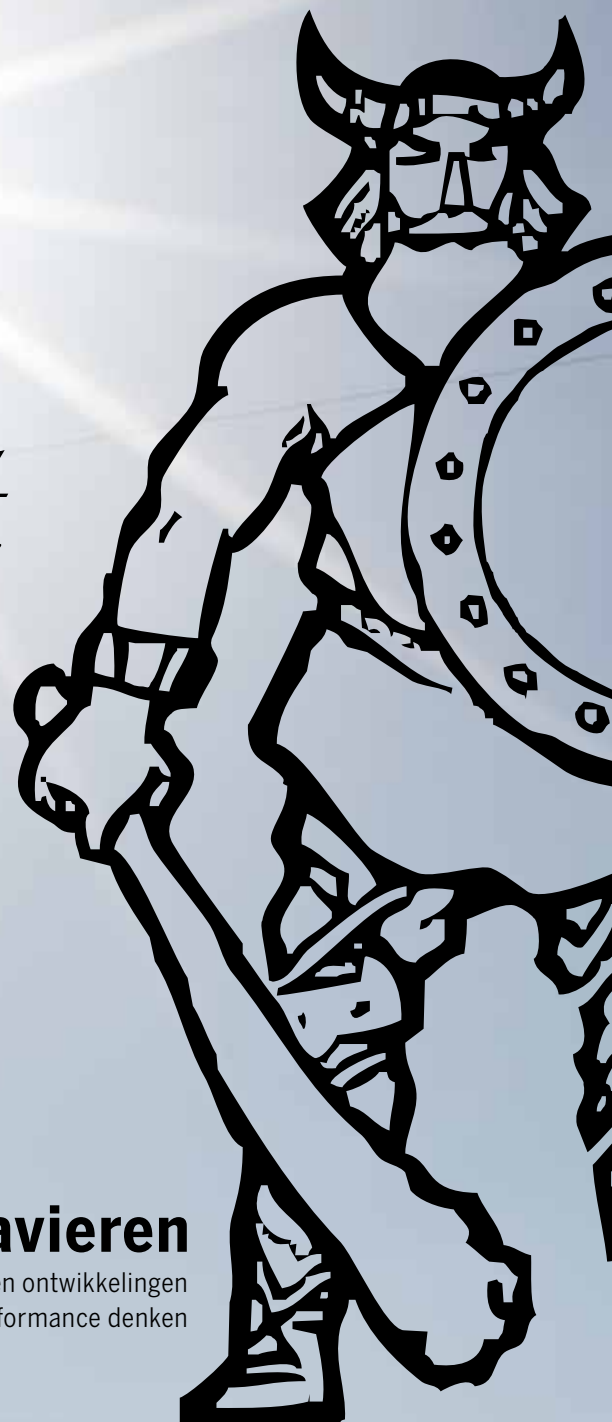

From **good** to *great*

Tijd voor een extra stap in het
Nederlandse tophockey

De Batavieren

Analyse WK prestaties 2014 en ontwikkelingen
in het high performance denken

From
good to
great

Tijd voor een extra stap in het
Nederlandse tophockey

1		
Inleiding		6
2		
Aard, omvang en resultaten van hockey in de 5 landen voorafgaand aan het WK in Den Haag - 2014		8
2.1	Australië	9
2.2	België	11
2.3	Duitsland	13
2.4	Nederland	15
2.5	Spanje	17
3		
De algemene staat van de nationale teams		20
3.1	Inleiding	21
3.2	Toets succesfactoren	29
3.3	Eventueel aanvullende teamaspecten c.q. randvoorwaarden	30
3.4	Relatieve belang succesfactoren	31
3.5	Conclusies	32
4		
De huidige staat van vijf nationale teams voorafgaand aan het WK 2014		34
4.1	Inleiding	35
4.2	Australië	35
4.3	België	37
4.4	Duitsland	39
4.5	Nederland	41
4.6	Spanje	43

5		
Voorspelling Batavieren: wie wordt wereldkampioen in Den Haag		46
5.1	Voorspelling op basis van algemene factoren	47
5.2	Voorspelling op basis van resultaten wereldkampioenschappen en olympische spelen	48
5.3	Voorspelling op basis van resultaten alle grote internationale OS, WK's en Champions Trophys	48
5.4	Voorspelling op basis van de profielen van de vijf topteam	49
5.5	Voorspelling op basis van Infostrada Wereldranglijst voorafgaand aan het WK in Den Haag	49
5.6	Overall conclusie ten aanzien van voorspelling WK 2014	50
6		
Terugblik WK 2014		52
6.1	Australië	53
6.2	België	55
6.3	Duitsland	57
6.4	Nederland	62
6.5	Spanje	65
6.6	Analyse samenvattende kwantitatieve gegevens	68
7		
Ontwikkelingen in het tophockey - High performance denken en handelen		72
8		
Conclusies		82
9		
Aanbevelingen		88

Inleiding

In het kader van het lustrum hebben de Batavieren hun horizon verbreed naar andere sporten -bijvoorbeeld hulp bij de opzet van ex-international organisaties bij zwemmen, roeien en volleybal. Maar er is ook gekeken naar andere hockeylanden - hoe staan die er eigenlijk voor, wat is de kracht en ontwikkeling van hun nationale teams en wat kunnen we van elkaar leren om beter te worden. Dit boek gaat in op dit laatste traject.

Uit pragmatische redenen hebben wij gekozen voor een analyse van de top drie van het herenhockey (Duitsland, Australië, Nederland) aangevuld met één stijger (België) en één daler (Spanje). Het onderzoek is zeker in het begin niet soepel verlopen, omdat er blijkbaar weinig open verbanden zijn en diverse bonden behoudend zijn met veel informatie leveren. Toen wij eenmaal vaste voet binnen de vijf nationale bonden verkregen hadden, verliep de samenwerking soepel en inspirerend.

Dit boek is een verdere uitwerking en aanvulling van de presentatie die de Batavieren hebben gegeven tijdens een seminar aan het begin van de wereldkampioenschappen hockey in Den Haag 2014. Wij wisten toen nog niet wie er wereldkampioen zou worden. Dit maakte de voorspelling wie er wereldkampioen zou worden des te realistischer. Voor het goede begrip, de lezer dient zich te realiseren dat de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 geschreven zijn met de kennis die beschikbaar was voorafgaand aan het WK 2014. Hoofdstuk 6 is een terugblik op het afgelopen WK en de houdbaarheid van het gebruikte voorspellingsinstrument. In hoofdstuk 7 hebben de Batavieren zich gebogen over de voornaamste ontwikkelingen in het hockey, die te maken hebben met een (inter)nationale omgeving waar de concurrentie scherp is, de druk hoog en de marges smal. Wat betekent dit voor het Nederlandse herenhockey? Kunnen wij als hockeyland de extra stap zetten en ons duurzaam in de internationale hoge prestatie sportcultuur (blijven) vestigen? Wij denken dat dit een goed moment is om die extra stap te zetten. We denken ook dat het moet. Zeker met het WK nog vers in de herinnering en een nationale Bond die open stond en staat voor verandering.

Graag bijzondere dank aan de vertegenwoordigers van de vijf nationale bonden die ons geholpen hebben, aan Infrostrada Sports voor de voortreffelijke data-analyses van de vijf nationale teams en aan Synmind voor de online verwerking van de vragenlijsten.

John Elffers
Fons Fonteijn
Erik Gerritsen

Amsterdam, oktober 2014

**Aard, omvang
en resultaten van
hockey in de 5 landen
voorafgaand aan
het WK in Den Haag -
2014**

2.1 Australië

Algemeen

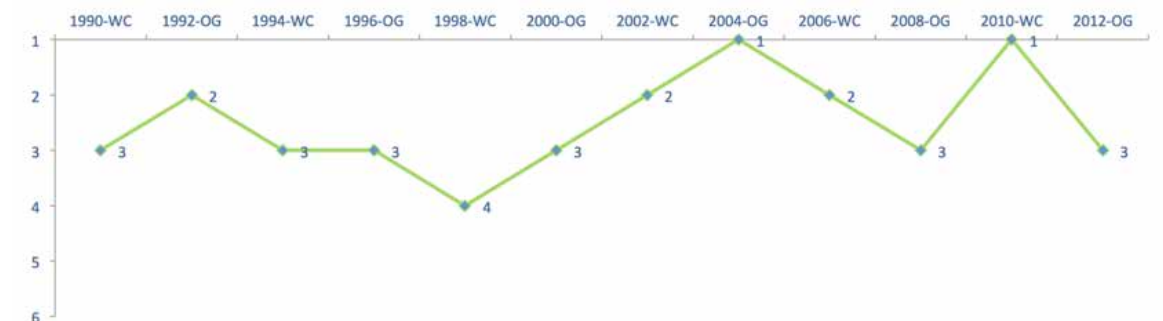
Het hockey in Australië wordt georganiseerd door de nationale Bond, Hockey Australia. De oppervlakte van het land bedraagt circa 7.700.000 m². Dat is 190 maal de oppervlakte van Nederland. Vanwege deze enorme afstanden is de sport georganiseerd in 8 staten, respectievelijk trainingscentra.

Het aantal actieve hockeyers bedraagt 109.000. Het aantal clubs 1192. De clubs zijn relatief klein en de voorzieningen zijn beperkt. Zo kent Australië nog 429 grasvelden - naast de 84 water kunstgrasvelden en 63 zand-ingestrooide kunstgrasvelden. De topsport en de talentontwikkeling is van oudsher een samenspel tussen de bond, de staten en het Australian Institute of Sports (AIS). Ook is er een sterke hockeycultuur, waarbij opvalt dat er nog veel mannelijke en vrouwelijke spelers zijn ver boven de 60 jaar. De topsportcultuur is gericht op prestatiesport met forse wetenschappelijke, financiële en gespecialiseerde steun. De staten en de nationale regering ondersteunen de topsport aanzienlijk, wat ook nodig is gezien de grote reisafstanden. Het topsport budget bedraagt 4.8 miljoen euro per jaar en wordt besteed aan de nationale teams en de nationale jeugdteams (onder 21, 18 en 16) en de begeleidingsteam (m&v) en aan de organisatie eromheen.

Resultaten tot het WK 2014

De resultaten van Australië op Wereldkampioenschappen en Olympische Spelen zijn in de onderstaande grafiek weergegeven. Hieruit blijkt dat Australië sinds 1990 nooit lager dan 4e is geworden op een groot toernooi en 2 van de laatste 6 toernooien gewonnen heeft.

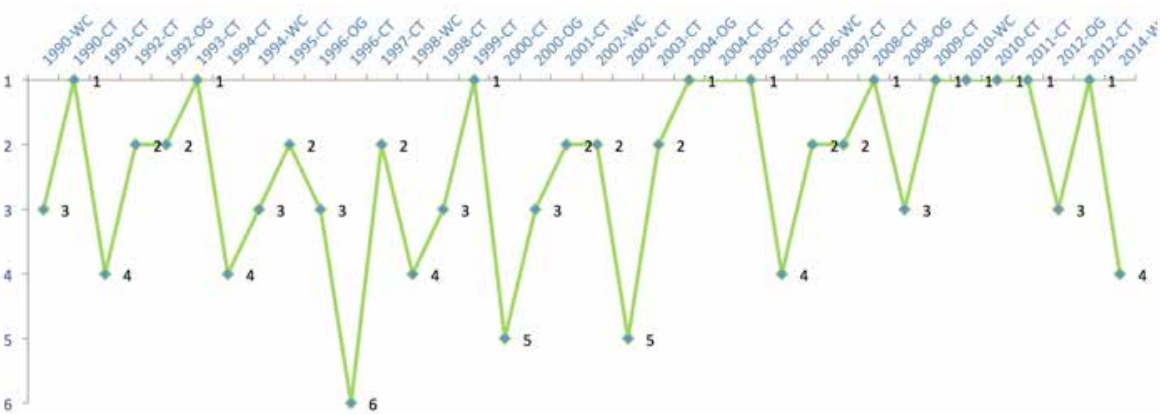
Grafiek. Overzicht resultaten Australië op wereldkampioenschappen en olympische spelen sinds 1990

Uit deze grafiek blijkt dat:

- Australië in de periode 1990 – 2002 meestal op de derde plaats eindigde – 4 x 3e, 2 x 2e en 1x 4e. In de laatste zes WK's vanaf 2002 presteerde Australië zeer goed.

Grafiek. Overzicht resultaten Australië op Champions Trophies, wereldkampioenschappen en olympische spelen sinds 1990.

Tevens blijkt er uit dat:

- Australië ook in de laatste negen Champions Trophies vanaf 2004 goed presteerde. Zij werden daar zes keer eerste.
- De laatste prestatie tijdens de World Hockey League finale in India (4e plaats) een vreemde score is in de reeks.

Positie op de wereldranglijst

De positie van Australië op de Infostrada Wereldranglijst was voor het WK in Den Haag tweede. Dit komt overeen met de gemiddelde 2e plaats die zij de laatste zes WK's behaalden.

Interessant om te zien in grafiek 2 is, dat Australië in de periode 2009 t/m 2012 alle grote toernooien wonnen - vier Champions Trophies en één Wereldkampioenschap - met uitzondering van de Olympische Spelen in Londen (2012).

Resultaten Talenten

Van Australië zijn alleen de 'onder 21'-resultaten bekend. Zij hebben op de laatste zes WK's de 2e score, met 1x een eerste, 1x een tweede en 2x een derde plaats.

2.2 België

Algemeen

Het hockey wordt in België georganiseerd door drie bonden. De Franstalige hockeybond in Wallonië en Brussel (Ligue Francophone de Hockey), de Nederlandstalige hockeybond in Vlaanderen (Vlaamse Hockey Liga) en de overkoepelende bond (KBHB) die verantwoordelijk is voor de topcompetities en de high performance c.q. top-teams. De bond is door de successen van het nationale team de laatste 10 jaar vanaf 2005 verdubbeld en heeft nu circa 40.000 leden. De bond kent 72 clubs en 77 kunstgrasvelden. De clubs streven naar een sterke familie-cultuur in de clubs. Maar ook de topclubs worden in internationaal verband steeds sterker. De centrale regie op de talentontwikkeling ligt bij de bond. België kent één jeugdcategory meer (zowel een category voor 14 jarigen als voor 15 jarigen) dan Nederland (alleen Jeugd B voor 14-15 jarigen), waar centraal bijna wekelijks aandacht aan wordt gegeven. De centrale en professionele regie van de 14 jarigen tot en met het nationale team werpt zijn vruchten af op alle niveaus. Er is meestal voor het Nationale team voldoende ruimte om zich goed voor te bereiden. Misschien ontstaat er wel enige spanning, indien steeds meer Belgische spelers in het buitenland gaan spelen. Bijvoorbeeld bij topclubs in Nederland of in de Hockey India League (HIL). De financiële middelen groeien met name door de financiële steun vanuit zowel Vlaanderen als Wallonië. Het tophockeybudget bedraagt zo'n 2.8 miljoen euro per jaar en wordt besteed aan de nationale teams en de nationale jeugdteams (onder 21, 18 en 16) en de begeleidingsteam (m&v) en aan de organisatie eromheen.

Resultaten tot het WK 2014

De resultaten van België op de Wereldkampioenschappen en Olympische Spelen zijn in onderstaande tabel weergegeven. De tabel is beperkt, omdat lange tijd België zich niet kwalificeerde voor de WK's en de Olympische Spelen.

Tabel. Overzicht resultaten België op de wereldkampioenschappen sinds 1990

1990 - 2000
1994: 11e plaats – Wereldkampioenschap
2000 – 2010
2002: 14e plaats – Wereldkampioenschap 2008: 9e plaats – Olympische Spelen
2010 – 2014
2012: 5e plaats – Olympische spelen 2012: 5e plaats – Champions trophy 2014: 5e plaats – Internationale toernooien (voor WK)

Uit deze tabel blijkt dat:

- in de jaren 1990 – 2010 België geen rol van betekenis heeft gespeeld.
- vanaf 2012 België zich als een serieuze partij heeft gepresenteerd en op de grens staat om door te stoten naar de top.

Positie op de wereldranglijst

De positie van België op de wereldranglijst van Infostrada voor het WK in Den Haag is nummer 5. Dit wordt veroorzaakt doordat deze lijst niet alleen naar de WK 's kijkt, maar ook de resultaten van alle wedstrijden in alle internationale toernooien, dat wil zeggen ook de Champions Trophy etc. meeneemt.

Resultaten Talenten

Van België zijn wel voor drie jeugdteams resultaten bekend. Hun jongens B-team bezet op de ranglijst van de laatste acht EK 's overall een tweede plaats achter Nederland, met 4x een tweede plaats in de laatste vier EK 's. Voor de goede orde moet gezegd worden dat Duitsland het toernooi niet interessant vindt en afwezig is. Hun jongens A-team scoort op de laatste vier toernooien goed met 2 eerste plaatsen.

Hun 'onder 21'- team scoort (nog) niet goed op de laatste zes WK 's. Na een aantal 11e en 12e plaatsen was hun beste eindresultaat een zesde plaats in 2013.

2.3 Duitsland

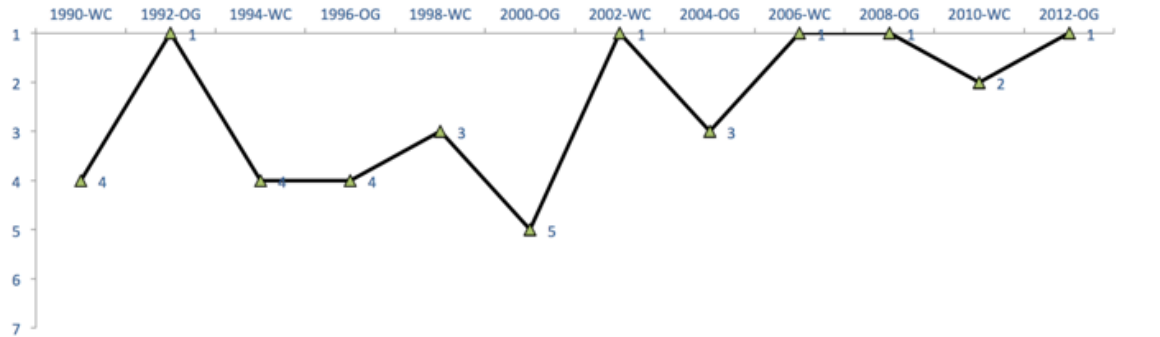
Algemeen

Het hockey in Duitsland wordt georganiseerd door de Deutsche Hockey Bund. Duitsland kent 75.000 hockeyers verdeeld over 385 clubs. De infrastructuur is goed met 318 watervelden (ongeveer evenveel als in Nederland) en 52 zandvelden. De clubs zijn niet groot en de professionalisering van het hockey is niet gepaard gegaan met een vergelijkbare toename van inkomsten voor de clubs en de spelers. De meeste spelers combineren hun topsport met een academische studie. In Duitsland is hockey een kleine sport. Het Duitse hockey heeft niet veel geld. Toch zijn de nationale teams en de talentontwikkeling professioneel georganiseerd. De brede topsport steunt op de algemene Duitse topsport mentaliteit en de kennis van teamsporten, o.a. via de Duitse Sporthochschule Köln (Keulen). Het land is opgedeeld in vijftien 'länder'. De grootte van het land dwingt de nationale teams om langere perioden bij elkaar te zijn. Het topsportbudget bedraagt 3.0 miljoen euro per jaar en wordt besteed aan de nationale teams en de nationale jeugdteams (onder 21, 18 en 16) en de begeleidingsteams (m&v) en aan de organisatie eromheen.

Resultaten tot het WK 2014

De prestaties van Duitsland op wereldkampioenschappen en Olympische Spelen zijn weergegeven in onderstaande grafiek.

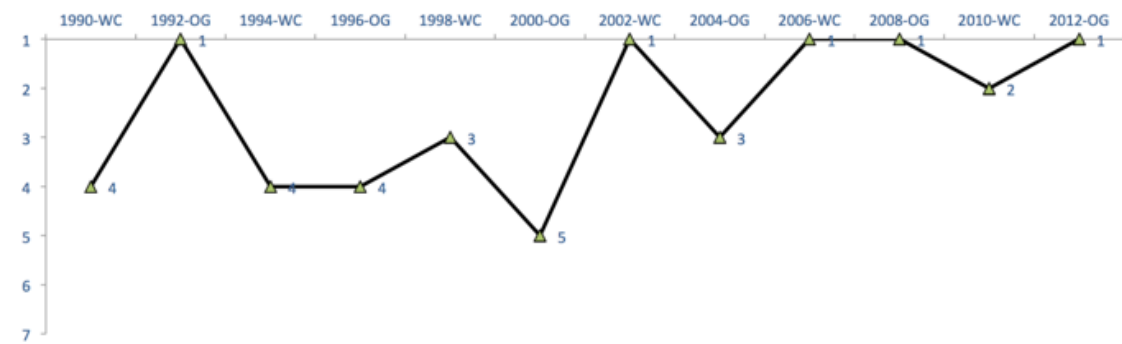
Grafiek. Overzicht resultaten Duitsland op alle wereldkampioenschappen en olympische spelen sinds 1990

Hieruit blijkt dat Duitsland:

- Sinds 2002 vier van de zes grote toernooien (Wereldkampioenschappen en Olympische Spelen) heeft veroverd.
- Tussen 1990 en 2000 minder succes kende en presteerde tussen de 3e en 5e plaats, met uitzondering van het goud op de Olympische Spelen in 1992.

Grafiek. Overzicht resultaten Duitsland op alle internationale toernooien, incl. Champions Trophies sinds 1990

Ook is te zien dat:

Duitsland met name piekt op Wereldkampioenschappen en Olympische Spelen en minder gewicht toekent aan de tussenliggende Champion Trophies. Zij gebruiken deze toernooien om jonge spelers uit te proberen en ervaring te laten opdoen. Ervaren spelers op hun beurt gebruiken deze perioden soms om meer aandacht te geven aan hun studie. Maar ook worden zij door de bond soms bewust thuisgelaten zodat jongere spelers de kans krijgen om zich te laten zien op het hoogste niveau en er daardoor in de jaren van de grote toernooien met een grote groep met sterke onderlinge concurrentie tot de beste selectie en prestaties gekomen kan worden. Duitsland wint één Champions Trophy: in 2007.

Positie op de wereldranglijst

De positie van Duitsland op de wereldranglijst voorafgaand aan de WK is nummer 4. Dit wordt veroorzaakt doordat op de gebruikte lijst alle internationale toernooien en alle daarin gespeelde wedstrijden mee worden gewogen.

Resultaten Talenten

Duitsland scoort op de jeugdtoernooien, waar zij aan meedoen het beste. Men vindt het EK voor jonge B-teams niet interessant en doet daar de laatste vijf jaar niet meer aan mee. Duitsland vindt het zinvoller om met de beste 25 Duitse jeugdspelers te trainen en onderlinge wedstrijden te spelen, dan om mee te doen aan een EK waar weinig wordt geleerd van veel wedstrijden tegen zwakke landen. Voor de jongens A-teams hebben zij de laatste vier jaar de beste score: 1x eerste en 2x tweede. Voor de 'onder 21'-teams hebben zij ook de beste score. In de laatste zes WK 's (vanaf 1993) worden ze driemaal eerste, waaronder op de laatste twee WK toernooien.

2.4 Nederland

Algemeen

Het hockey in Nederland wordt georganiseerd door de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB). Het aantal spelers is sinds de vorige Wereld Kampioenschappen in Utrecht (1998) bijna verdubbeld. In 1998 waren er 129.000 hockeyers, nu zijn er in 2014 ongeveer 240.000 spelers en speelsters. De KNHB kent een sterke clubcultuur: er zijn 320 clubs met 800 kunstgrasvelden, 93 water-, 225 semiwater- en 482 zandingestrooide kunstgrasvelden. Bij veel clubs is, ondanks de goede infrastructuur, sprake van wachtlijsten. De KNHB is verantwoordelijk voor de landelijke competities met als de top van de piramide de hoofdklasse. In de laatste 10-15 jaar is er een toename van inkomsten voor de clubs en de spelers en ook een daarbij behorende instroom van buitenlandse spelers en een intensivering van de trainingsprogramma's. De KNHB is ook verantwoordelijk voor de nationale teams voor de dames en heren, Jong Oranje, Jeugd A en Jeugd B. Ook daar vindt een intensivering plaats van de trainingsprogramma's. Door beide intensiveringen en de financiering daarvan zowel op clubniveau als op nationaal of bondsniveau, ontstaan er spanningen tussen club- en Nederlandse teams belangen. Het tophockey-budget in de KNHB-begroting bedraagt nu 3.2 miljoen euro per jaar en wordt besteed aan de nationale teams en de nationale jeugdteams (onder 21, 18 en 16) en de begeleidingsteams (m&v) en aan de organisatie eromheen.

Resultaten voor het WK 2014

De prestaties van Nederland op Wereldkampioenschappen en Olympische Spelen is in onderstaande grafiek weergegeven.

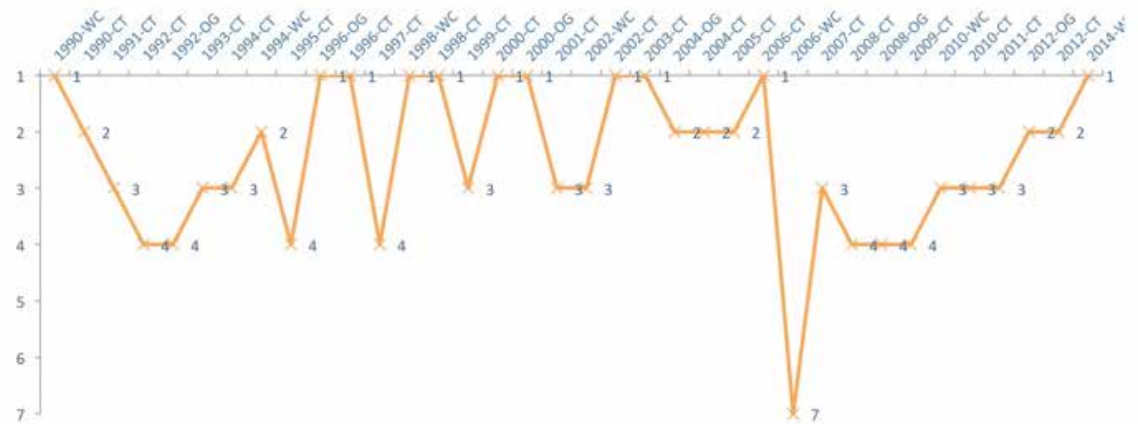
Grafiek. Overzicht resultaten Nederland op de Wereldkampioenschappen sinds 1990 tot de WK 2014

Hier uit blijkt dat Nederland:

- Een geweldige succesvolle periode van 1990-2000 heeft doorgemaakt; 1x 2e, 4x 1e
- Een dalende prestatiecurve laat zien van 2000-2006, gevolgd door een licht stijgende lijn met ingang van 2008.
- Geen enkel groot toernooi (wereldkampioenschap of olympische spelen) heeft gewonnen sinds 2000.

Grafiek. Overzicht resultaten Nederland op alle internationale toernooien sinds 1990 tot de WK 2014

Hier zien we dat Nederland:

- Ook wanneer de Champions Trophies worden meegenomen, een stijgende prestatiecurve laat zien sinds 2008. Met als sluitstuk een 1e plaats tijdens de Finale van de World Hockey League in India in het voorjaar van 2014.
- Eén Champions Trophy wint sinds 2000, namelijk in 2006.

Positie op de wereldranglijst

De positie van Nederland op de Wereldranglijst voor het WK in Den Haag is no 1. Dit wordt veroorzaakt doordat de lijst niet alleen naar WK 's kijkt, maar de resultaten van alle wedstrijden in alle internationale toernooien meeweegt. De winst in de finale van de World Hockey League speelt hier dan ook een rol.

Resultaten Talenten

Nederland scoort alleen op de Europese jongens B-toernooien goed. Zij winnen alle vier de laatste Europese Kampioenschappen. Deze goede resultaten vertalen zich niet naar de resultaten van jongens A. Zij presteren minder dan Duitsland en België in de laatste vier toernooien met maar 1 keer een tweede plaats. Ook Jong Oranje bevindt zich niet in de wereldtop. Zij bezetten een derde plaats achter Duitsland en Australië met slechts één tweede plaats in de laatste vier toernooien. De doelstelling voor Jong Oranje is een plaats bij de eerste zes bij de Wereldkampioenschappen.

Doelstelling WK 2014

De doelstelling voor het WK in Den Haag is eerste worden. Een plaats bij de eerste drie is acceptabel (KNHB Meerjarenbeleidsplan t/m 2015).

2.5 Spanje

Algemeen

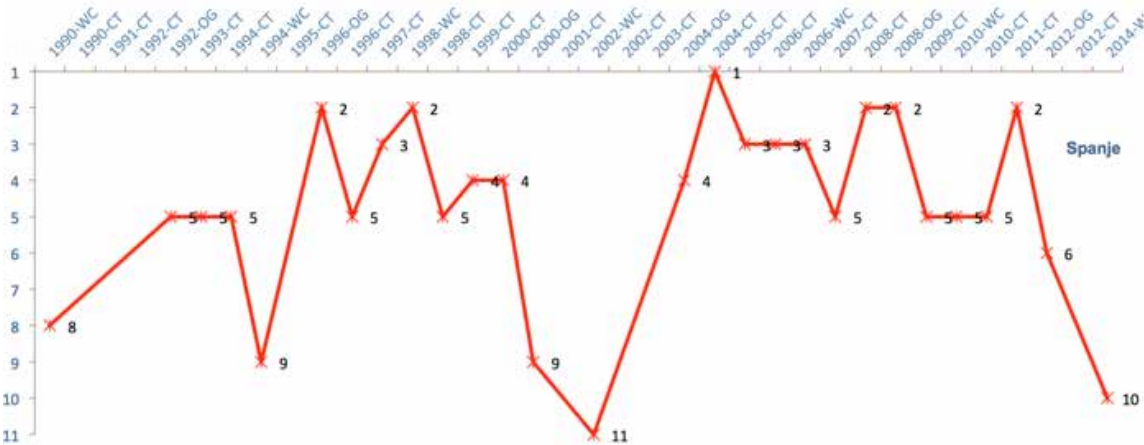
Het hockey wordt in Spanje georganiseerd door de Spaanse Hockeybond, in afstemming met de clubs en het Nationaal Olympisch Comité. Hockey is een kleine sport. Er spelen circa 10.000 hockeyers in Spanje. Er wordt gehockeyd rond Madrid en Barcelona. Met name vlakbij Barcelona – in Terrassa – is er een broeinest van talent en talentontwikkeling. De beste illustratie hiervan is dat 75% van de spelers van het nationale team al 20 jaar uit de

jeugdopleiding van 3 clubs komt (Atletic Terrassa, Egara Terassa en Real Club de Polo de Barcelona). Het aantal clubs binnen het toch grote land is beperkt. Er zijn 95 clubs, die de beschikking hebben over 50 kunstgrasvelden. Er is een goed samenspel tussen de clubs en de bond als het de talentontwikkeling betreft. Met name dan tussen de bond en de 3 genoemde clubs en een enkele club in een andere regio (bijvoorbeeld Club de Campo in Madrid). Het grote probleem is het geld voor de topsport. Sinds 2012 is er (bijna) geen geld meer voor coaches, goede programma's en centrale trainingen – noodzakelijk in zo'n groot land. Dit als gevolg van de financieel-economische crisis, die hard heeft toegeslagen in Spanje. Het budget voor de topsport bedroeg in 2014 1.2 miljoen euro, terwijl dit budget in 2010 nog 3.0 miljoen euro bedroeg. Dit budget wordt besteed aan de nationale teams en de nationale jeugdteams (onder 21, 18 en 16) en de begeleidingsteams (m&v) en aan de organisatie eromheen.

Resultaten

- De resultaten van Spanje op Wereldkampioenschappen en Olympische Spelen laten zien dat:
- Spanje een goede periode had tussen 1996 en 1998 met twee tweede plaatsen (OS 1996 en WK 1998)) en tussen 2006 en 2008 met een derde plaats op de WK 2006 en een tweede plaats op de OS 2008.
 - Hoogtepunten afgewisseld worden met dieptepunten, zoals het WK 1990: 8e, het WK 1994: 9e en de OS 2012: 11e.
 - Spanje sinds 2008 een dalende prestatiecurve laat zien.

Grafiek. Overzicht resultaten Spanje in alle internationale toernooien sinds 1990 tot de WK in Den Haag (2014)

Hieruit blijkt dat:

- Spanje één internationaal toernooi won: een Champions Trophy in 2004
- Spanje in hun goede periodes (1996 - 1998 en 2006 - 2008) prima scoorden in Champions Trophy toernooien.
- De dalende lijn vanaf 2011 tot en met de finale van de World Hockey League in 2014 (10e) doorzet.

Positie op de wereldranglijst

Spanje bevond zich voor het WK in Den Haag op een 7e plaats op de wereldranglijst. In grafiek waarin alle internationale toernooien worden weergegeven wordt dit nogmaals verklaard..

Resultaten Talenten

Spanje is het derde Europese land in de B-leeftijd. Zij werden de laatste drie keer derde achter België en Nederland. Waarbij dus opgemerkt moet worden dat Duitsland niet meedoet. In de A-leeftijdsgroep doet Spanje het relatief goed op Europees niveau. De laatste drie jaar deden zij het zelfs beter dan Nederland met respectievelijk een 2e en een 1e plaats in de laatste twee toernooien. Op de WK 's in de 'onder 21'-categorie doet Spanje het niet zo goed – zij eindigden gemiddeld op een 7e plaats in de laatste vier toernooien, met een beste derde plaats in 2005.

3

De algemene staat van de nationale teams

3.1 Inleiding

De Batavieren hebben op basis van ervaring, documenten (literatuur) en gesprekken met coaches zes succescriteria voor het presteren van nationale teams gedefinieerd. Deze succescriteria zijn getoetst in gesprekken en beoordelingen van succesvolle en niet-succesvolle teams. Gekozen is om twee Nederlandse succesvolle teams (WK 1990 en WK 1998) en twee Nederlandse niet succesvolle teams (OS 1992 en WK 2006) te laten beoordelen door oud-internationals die aan 1 of meer van deze toernooien hebben meegedaan. Voor deze beoordeling hebben 6 spelers per team de succescriteria gescoord voor hun team. Tevens hebben wij hen gevraagd of de criteria houdbaar zijn en of zij criteria missen. In het vervolg van dit hoofdstuk worden de succescriteria nader omschreven en wordt een oordeel geveld over de staat van het nationale team in succes en niet succesvolle jaren, aan de hand van de omschreven criteria.

Tot slot wordt een oordeel gegeven over de bruikbaarheid van deze succescriteria en de kenmerken van succesvolle en niet succesvolle nationale teams.

De zes succesfactoren:

- 1 *snelheid en handelingsvaardigheid*
- 2 *snelheid en kracht*
- 3 *mentale kracht*
- 4 *het gezag van de coach*
- 5 *de corner*
- 6 *de samenstelling van het team.*

Snelheid en handelingsvaardigheid (1) en snelheid en kracht (2)

De Batavieren onderscheiden twee soorten snelheid: snelheid en handelingsvaardigheid (teamaspect 1) en snelheid en kracht (teamaspect 2).

Hockey is een snelle sport. In de afgelopen twintig jaar is de sport steeds sneller geworden, mede onder invloed van spelregelwijzigingen als de afschaffing van buitenspel, de invoering van het doorwisselen en de selfpass. Maar ook snelheids- en krachttraining speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van het hockey. Spelers

kregen een groter (spier)uithoudingsvermogen, meer kracht, meer snelheid, meer explosiviteit en zijn minder blessuregevoelig. In het begin werd door Nederlandse spelers vaak nog gekscherend over krachttraining gesproken - “We slaan nu nóg harder naast” - maar al gauw werden de voordelen ingezien. Helemaal toen steeds meer hockeyspecifieke trainingsmethoden werden ontwikkeld

De Batavieren hanteren dit onderscheid, omdat voor de selectie van spelers en voor de inhoud van de training dit vraagt om andere oefenmethoden. Die soms zelfs strijdig met elkaar kunnen zijn. Bovendien kunnen coaches en bonden de keuze maken om meer of minder op snelheid en handelingsvaardigheid dan wel snelheid en kracht in te zetten. Het gebruik van de inspanningsfysiologie is algemeen aanvaard en wordt als zodanig ook gebruikt.

1 Snelheid en handelingsvaardigheid

Snelheid is te onderscheiden in startsnelheid (fysiologisch), reactiesnelheid (neurologisch), sneller waarnemen (optometrisch) en handelingssnelheid (neurologisch). Naast snelheid is hockey een technische sport. Hoe beter je snelheid, handelingsvaardigheid en techniek, hoe sneller je kunt spelen. De vorige bondcoach, Paul van Ass, legde veel nadruk op dit aspect en ging met bewegingswetenschappers van de VU op zoek naar nieuwe methoden. Ze kwamen uit bij neurologisch én gedifferentieerd trainen, waarbij niet alleen een spierbundel, maar ook de hersenen werden geoefend om de transfer te maken naar snelheid. Het draait om neurologie en spieren zijn maar ‘domme’ instrumenten die vanuit de hersen worden aangestuurd. En zo werd ‘smart training’ ingevoerd: bijvoorbeeld spelers een bal laten stoppen met een vreemde stick, zwaardere bal of met handschoenen aan. Als je dan je eigen stick weer vasthebt, gaat het ineens veel beter. Bewust verstoren van het evenwicht (distorsie) om winst te boeken. De juiste combinatie van snelheid en handelingsvaardigheid door zowel techniek op snelheid te kunnen uitvoeren als weinig tijd nodig te hebben om handelingsvaardig te zijn is waarnaar men op zoek is. Het succesvoetbal van Barcelona van enkele jaren geleden is een sprekend voorbeeld van wat er beoogd wordt. Het is de zoektocht naar onderscheidend vermogen door de ideale combinatie van snelheid en handelingsvaardigheid na te streven.

2 Snelheid en kracht

Vermogen is kracht maal snelheid. Door de kracht en de snelheid te vergroten stijgt het vermogen. In het moderne hockey is snelheid en duelkracht van groot belang, zeker nu de ruimtes vaak klein zijn. De Australiërs en in mindere mate de Duitsers zijn voorbeelden van teams met snelheid en kracht. Het Angelsaksische trai-

ningsmodel levert in ieder geval sterke spelers. De kunst is om dit niet ten koste te laten gaan van de snelheid en explosiviteit. De Nederlandse school zet van oudsher niet in extreme mate in op de combinatie van snelheid en kracht. Toch wordt het snelle en vaardige Barcelona af en toe de voet dwars gezet door een krachtig en snel Real Madrid of Atletico Madrid.

Over the last 5-10 years speed is becoming more and more important in every line. In combination with technical and tactical skills, it still makes up the highest component of any high performance program in Australia.

(Huidige bondscoach van Australië Graham Reid)

3 Mentale weerbaarheid

Hockey is een mental game. Gemiste kansen, tegendoelpunten, scheidsrechterlijke beslissingen, technische fouten, fysieke malheur, hoe gaan spelers hiermee om? Welk gedrag komt er voort uit de gedachtes en gevoelens die deze gebeurtenissen tijdens een wedstrijd opleveren? Op mentale weerbaarheid worden de meest uiteenlopende activiteiten losgelaten. Spelers moeten leren zichzelf doelen te stellen (wereldkampioen worden) om focus en motivatie te krijgen of behouden. Ze moeten leren hun verbeelding te gebruiken om gewenst gedrag (rustig blijven in de cirkel) te oefenen. Ze moeten leren omgaan met spanningsregulatie, om zich te kunnen oppeppen (2-0 achter) dan wel te ontspannen (shoot-outs). Ze moeten leren hun aandacht te houden op één punt (uitschakelen van de tegenstander) om zich optimaal te kunnen focussen. Ze moeten leren hun gedachten zelf te sturen, met als doel afleidende gedachten (vermoeidheid) te laten verdwijnen.

Sommige moderne coaches zoeken vaak hulp bij kleuren – krachtig (rood), creatief (geel), gedisciplineerd (blauw), harmonieus (groen) –, of letters – extravert (E) versus introvert (I), zintuiglijk (S) vs. intuïtief (N), rationeel (T) vs. gevoel (F) en oordelend en afrondend (J) vs. waarnemend en afwachtend (P). Kennis van deze competenties helpt bij het beoordelen over specifieke rollen voor spelers binnen het team, het bepalen van de

ideale teamgeest en het verbeteren van het team. Ook het houden van functioneringsgesprekken en opstellen van eigen ontwikkelingsplannen worden hieronder geschaard.

Gegeven de diversiteit aan acties, de onduidelijke vraagstelling van de coaches en het ontbreken van studies over de mate van effectiviteit (evidence based) van deze activiteiten is systematische heroriëntatie op dit thema gewenst. Een deel van acties zijn normale onderdelen van personeelsbeleid en teamontwikkeling die waarschijnlijk niet veel te maken hebben met mentale weerbaarheid.

Op mentale weerbaarheid kan alleen worden getraind indien wij het gewenste - of ongewenste gedrag in gedrags- termen kunnen omschrijven. Mentale kracht is een algemeen aanvaarde term, maar niemand kan het eenduidig omschrijven. Men zou beter van taakgericht gedrag kunnen spreken. Dat dwingt de coach om onwenselijk gedrag te zien en bespreekbaar te maken met de speler. Indien de speler het onwenselijke gedrag herkent kunnen ze samen hypothesen ontwikkelen die geleid hebben tot het onwenselijke gedrag en oefeningen verzinnen om de aanleiding van het onwenselijke gedrag weg te nemen. Dit is in eerste instantie een taak van de coach - niet van de psycholoog. De psycholoog kan de coach wel leren wanneer de mentale kracht tekortschiet en om onwenselijk taakgedrag in gedrags- termen te omschrijven en hockey- en teamgerelateerde opdrachten te definiëren hoe de speler onwenselijk gedrag kan verminderen. Kortom, het gaat er om dat altijd het gewenste gedrag tentoon- gespreid wordt. Ook op belangrijke momenten dient een sporter zich alleen te focussen op het gewenste gedrag. Meer nog dan om er op aan te sturen om het beste in zichzelf naar boven te halen op belangrijke momenten, een eigenschap die vaak in verband wordt gebracht met mentale kracht.

Our athletes and coaches work closely with a psychology team that builds capacity in this area. We have a clear plan for both lines individual as well as the team.

(Trish Heberle, Technich Directeur Australische Hockeybond)

4 Het gezag van de coach

De taak van de coach wordt steeds veelomvattender. In het verleden was het voldoende dat hij voor de wedstrijd een charismatisch beroep deed op het eergevoel van de speler. Nu is hij overall verantwoordelijke van een professioneel bedrijf van ± 25 spelers en 10 specialisten in het begeleidingsteam. Hij stelt de doelen en ontwerpt de programma's op speltechnisch, - tactisch, mentaal en fysiek terrein. Hij bewaakt de high performance cultuur van ambitieuze doelen, fulltime toewijding en met een openheid om blijvend te leren en ontwikkelen.

In de kern ontleent de coach zijn gezag op basis van de wijze waarop hij empathisch en inspirerend kan zijn en effectief is in het helpen van de speler om doelen te bereiken.

De Batavieren kiezen bewust voor het woord gezag en niet kwaliteit van de coach, omdat ook de beste coaches in situaties komen dat hun gezag op raakt en zij niet meer houdbaar zijn. Tot slot is het voor de nieuwe coach van belang dat hij, door de veelheid aan overall managerial taken, voldoende persoonlijke tijd overhoudt om spelers en het team beter te maken. Coaching blijft mensenwerk.

The coach is leading and has to use his strengths.

(Marc Lammers, ex Belgische bondscoach)

5 De strafcorner

Hockey is de strafcorner. Dat geldt zeker voor Nederland, zonder dit wapen waren de Oranje-mannen van een groot aantal titels verstoken gebleven. Van Floris Jan Boveland tot Mink van der Weerden, de strafcorner vormde ook in de afgelopen twintig jaar vaak de basis voor succes. Wat is het geheim achter een goede strafcorner? Allereerst moet de schutter heel veel trainen, zodat de specialiteit een ingesleten gewoonte wordt. Hiervoor is natuurlijke aanleg wel een vereiste, want anders zou elk topteam wel over een topcorner beschikken. Daarnaast moet de samenwerking met de aangever en stopper perfect zijn afgestemd; de strafcorner is en blijft teamwork. En last but not least: een grote mate van koelheid. Die bal móeten maken terwijl alle ogen op jou zijn gericht, de tegenstander er alles aan doet om die bal tegen te houden en de verwachtingen hooggespannen zijn. Voor een strafcornerschutter is het do or die.

Indien wij spreken over de strafcorner dan denken wij in eerste instantie alleen aan de aanvallende corner. En in de ogen van het grote publiek gaat het vaak zelfs alleen om de cornerschutter. De kwaliteit van de verdedigende corner dient echter ook meegewogen te worden. Met de huidige statistische informatie is goed te volgen wat het aantal strafcorners voor en tegen is en wat het succespercentage en het overall saldo van cornergoals voor en tegen is.

Results show that it is still a crucial aspect to score penalty corners in final games.

(Marcus Weise, Bondscoach Duitsland).

6 Teamsamenstelling

Hockey is een teamsport. Om optimaal te kunnen presteren, moet er in elke selectie een balans zijn tussen het soort spelers. Met elf Robbert Kempermannen word je geen wereldkampioen, met elf Marcel Balkesteins ook niet.

Bij de ideale teamsamenstelling onderscheiden we 3 onderdelen of sub-criteria:

1. De juiste mix tussen creatieve spelers en gestructureerde spelers.
2. Een noodzakelijk aantal absolute wereldtoppers dat nodig is voor een internationaal topteam.
3. De juiste mix van ervaren spelers en jonge spelers.

Het ideale team kan bepaald worden, indien per linie of per positie in het team duidelijke functie- en prestatie-eisen gedefinieerd zijn en dat het ook gelukt is om spelers te vinden die aan de eisen in de praktijk voldoen. Zo ontstaat een ideale mix van structuurspelers en creatieve spelers, spelers met grote duelkracht achter en midden en snelle handelingsvaardige spelers midden en in de aanval. En een team dat goed op elkaar afgestemd is qua typen en persoonlijkheden. Ook zou in de teamsamenstelling aandacht moeten zijn voor leidinggevende spelers in het team.

Het beïnvloeden van de teamsamenstelling is met name het resultaat van functiegerichte c.q. positiegerichte talentontwikkeling. Indien Nederland bijvoorbeeld te weinig goede verdedigers heeft dan is dit niet te verwijten aan de huidige coach, maar aan de structurele aandacht voor dit onderdeel van het spel.

Voor de ontwikkeling van het team lijkt een goede mix van jonge en ervaren spelers van iets minder groot belang. Een voorbeeld hiervan is Duitsland, dat tussen twee grote toernooien bewust gebruik maakt van meer jongere spelers. Om zo tot een grotere groep spelers met ervaring op het hoogste niveau te komen. Maar voor een groot toernooi wordt er vervolgens niet gekeken naar een mix van jonge en ervaren spelers. Dan gaan gewoon de beste 18 spelers en als die allemaal ervaren zijn dan is dat geen probleem. Terwijl er wel altijd naar een mix van creatieve spelers en structuurspelers en wereldtoppers wordt gezocht.

Tot slot is het van belang dat een wereldtopteam ook een aantal wereldtoppers in de gelederen heeft, die in nood en onder druk het verschil kunnen maken.

De coach speelt doorgaans een grote rol bij het creëren van de juiste teamsamenstelling. Maar ook het gezag van het team moet in orde zijn om te bewaken dat zij volledig achter de door de coach gekozen lijn staan.

Age is not important, it is about diversity.

(Marc Lammers, ex Belgische bondscoach)

3.2 Toets succesfactoren

Aan zeventien (17) oud-Nederlands elftalspelers is gevraagd of de zes genoemde succesfactoren herkenbaar en bruikbaar zijn in het beoordelen van de jaren 1990, 1992, 1998 en 2006. Deze jaren zijn gekozen omdat het 2 succesjaren en 2 niet succesjaren betrof. De oud-Nederlands elftalspelers scoorden alleen voor de jaren waar zij zelf actief waren.

Alle spelers erkenden de relevantie van de door de Batavieren gekozen succesfactoren en konden deze succesfactoren ook eenvoudig scoren op een 1 tot 10 schaal.

3.3 Eventueel aanvullende teamaspecten c.q. randvoorwaarden

De 17 Nederlandse teamspelers uit de periode 1990, 1992, 1998 en 2006 gaven ook aan dat zij sommige aspecten misten. De Batavieren steunen deze punten en willen ze hier niet onbenoemd laten:

1 Vernieuwend in spel- en trainingsopvattingen

Het team dat het meest vernieuwend is, zal het meest succesvol zijn. Dit speelde met name in de periode 1990-1998. Een bijkomend aspect bij de successen van 1990, 1996, 1998 en 2000 was de mate waarin het team een gezamenlijke historie heeft van winnen en verliezen. En kan leren van zijn verlies.

2 Herkenbare visie op tophockey

Het land dat de meest herkenbare visie heeft op tophockey, vanaf de B jeugd tot en met het nationale team, zal het meest succesvol zijn. Duitsland wordt hier als voorbeeld genoemd. Hierbij hoort ook de ruimte voor jongere spelers die in hun ontwikkeling naar de top niet gehinderd mogen worden door middelmatige buitenlanders.

3 Gezag van de groep

De zelfstandigheid en mondigheid van de groep, met sterke leiders, wordt van groot belang geacht. Het resultaat van beslissingen van een gezagsvolle coach in samenspraak met een gezagsvolle groep zal betere en meer gedragen resultaten opleveren dan een groep die klakkeloos de coach volgt.

4 Een vlekkeloze voorbereiding

De voorbereiding in zowel lengte als diepte en de coaching in de laatste weken voor een groot toernooi wordt zeer belangrijk geacht. Het komt nog weleens voor dat de coach - mogelijk door zenuwen gedreven - op het laatste moment nog onvoorspelbare beslissingen neemt waar het gaat om spelerskeuzes of de gevoerde tactiek.

5 Een inspirerend begeleidingsteam

Een inspirerend begeleidingsteam, dat in balans is (en niet uit allemaal klonen van de coach bestaat, maar complementair is aan de coach), is altijd een belangrijk aspect. Zeker gezien de lange en intensieve periode dat de ploeg bij elkaar is. Humor en gezelligheid maken hier deel van uit.

3.4 Relatieve belang succesfactoren

De zeventien spelers actief in 1990, 1992, 1998 en 2006 kozen als belangrijkste aspecten mentale kracht, teamsamenstelling en corner. Dit blijkt uit onderstaand overzichtje.

- Mentale kracht: 15x bij top drie
- Teamsamenstelling: 9x bij top drie
- Corner: 8x bij top drie

Als minst belangrijke aspecten werden snelheid en kracht en gezag van de coach gekozen:

- Snelheid en kracht: 12x niet bij top drie
- Gezag van de coach: 11x niet bij top drie

Snelheid en handelingsvaardigheid werd door alle zeventien spelers even vaak wel als niet bij de top drie genoemd.

De coaches, aanvoerders, technisch directeuren en bestuursleden tophockey van Nederland, België, Duitsland, Australië en Spanje hebben wij ook gevraagd de succescriteria te rangschikken qua belangrijkheid. De rangschikking is gelijk aan die van de ex-internationals:

- 1 Mentale kracht.
- 2 Teamsamenstelling.
- 3 Strafcorners.
- 4 Snelheid en handelingsvaardigheid.
- 5 Snelheid en kracht.
- 6 Gezag van de coach.

Voor de goede orde dient vermeld te worden dat de conclusie niet terecht is, dat de minst belangrijke aspecten onbelangrijk zijn. Het wil alleen zeggen dat in een ‘gedwongen’ keuze deze aspecten als minder belangrijk gezien worden in vergelijking met andere aspecten.

A coach needs to have authority, but nowadays the players demand also other skills. We liked to be listened to by the coach and we like to be involved in relevant team issues.

(Santi Freixa, ex-Spaans international).

3.5 Conclusies

- 1 Alle respondenten erkennen het belang van de gekozen succesfactoren en de bruikbaarheid in de analyse van een topteam. Dat wil zeggen dat de gekozen succesfactoren in de praktijk goed stand houden.
- 2 In succesjaren wordt door de spelers homogener gescoord dan in niet-succesjaren. Blijkbaar is de herinnering aan niet-succesjaren divers. De voornaamste succesfactoren betroffen de mentale kracht, de samenstelling van het team en de corner.
- 3 Er zijn in de gesprekken met ex-internationals nog een aantal aanvullende factoren genoemd. Met name de volgende zijn interessant:
 - vlekkeloze voorbereiding
 - herkenbare visie op tophockey
 - gezag van de groep
 - vernieuwend in spel en trainingsvormen
 - inspirerend begeleidingsteam.
- 4 Om de omvang van het aantal factoren beperkt te houden hebben wij deze factoren in het verdere onderzoek niet meegenomen. Wel willen we aan het einde van ons onderzoek nagaan of niet een van deze factoren in een

mogelijk vervolgonderzoek meegenomen moet worden. Wij denken met name aan de aspecten: vlekkeloze voorbereiding en het gezag van de groep.

- 5 De verwachting dat Nederland wereldkampioen zou worden wordt niet gestaafd door de resultaten op de voorgaande WK 's, noch op de resultaten bij voorgaande Champions Trophies of op het oordeel van sleutelfunctionarissen van de vijf toonaangevende landen. Zij zetten Nederland op de derde plaats.

4

De huidige staat van vijf nationale teams voorafgaand aan het WK 2014

4.1 Inleiding

De Batavieren hebben de vijf landen gevraagd hun eigen nationale team en de nationale teams van de andere landen te beoordelen aan de hand van de in het vorig hoofdstuk getoetste zes succesfactoren. De beoordeling is gedaan door de aanvoerders, de coaches, de technisch directeuren en de verantwoordelijken voor de topsport in de besturen. Zij konden een cijfer geven tussen 0 - 10. In geval een functionaris niet bereikbaar was hebben we een vervanger gezocht, die in functie het dichtste bij stond. Ook hebben we gevraagd een volgorde naar belangrijkheid te maken van de succesfactoren. Op deze wijze ontstond een weging, die wij verwerkt hebben in de eindcijfers.

4.2 Australië

Profiel

Het profiel van Australië is geordend naar hoogte van de score en is de resultante van de betrokken beoordelaars van alle in het onderzoek betrokken landen.

Schema. Profiel van Australië

Teamaspecten	Score
Gezag van de coach	9,0
Snelheid en kracht	8,8
Teamsamenstelling	8,1
Snelheid en handelingsvaardigheid	7,7
Mentale kracht	7,8
Strafcorner	7,2
Gemiddeld	8,1

Bron: Batavieren

In vergelijking met de andere landen heeft Australië de hoogste beoordeling voor het gezag van de coach en snelheid en kracht. Australië heeft de laagste score (Spanje niet meegerekend) voor de corner.

Nadere beschouwing

Het is interessant de feitelijke resultaten in de afgelopen jaren van de corner van Australië te beschouwen. Hieronder zijn een aantal relevante data weergegeven

Schema. Overzicht resultaten strafcorners Australië tegen toplanden sinds 2007

Strafcorners	Strafcorners
voor 113	tegen 101
goals voor 41	Goals tegen 24
Rendement % voor 36,6	Rendement % tegen 21,8
saldo voor/tegen + 17	

Het saldo van voor en tegen is + 17. Dit is veruit het beste saldo. Nederland volgt met + 3. De andere landen hebben een negatief saldo. Ook het feitelijke percentage strafcornergoals is veel beter dan de beoordelaars aangaven. De beoordelaars - inclusief Australië zelf - achten hun corner relatief het zwakst. Dus ook slechter dan Nederland en Duitsland. In feite is hun score van 36,6% het beste. Dus ook beter dan Nederland (31,2%) en Duitsland (17,8%). België is in deze vergelijking niet meegenomen, gegeven het betrekkelijk lage aantal corners in beschouwing (18).

Het is opmerkelijk dat de feitelijke effectiviteit van de corner veel beter is dan het beeld dat de toch hoog deskundige beoordelaars hebben.

Tevens is het interessant om de mentale kracht te beoordelen door te weten te komen hoe veel goals voor en tegen nog gemaakt worden in de laatste 20 minuten tegen toplanden. Voor Australië vallen de goals als volgt:

Schema. Overzicht moment van score Australië in de laatste fase tegen toplanden

Doelpunten	Voor	tegen
50 – 60 minuut	43	32
60 – 70 minuut	43	33
Saldo		+ 21

Australië behaalt hier de beste score voor Duitsland (+ 18). Nederland heeft daarentegen een negatieve score (-16). Indien deze score iets zegt over de mentale veerkracht, dan is de mentale kracht beoordeling van Australië (7,8) ook aan de lage kant in vergelijking met Duitsland (9,1).Australië scoort op mentale kracht wel beter dan Nederland (7,2) en België (7,2).

Het DNA van Australië bestaat uit een combinatie van snelheid en kracht, domineren en meer kansen creëren en het overdonderen van de tegenstander. Australië is vaak een mix van snelheid, kracht, vernieuwing en degelijkheid. Australië is altijd een sterk collectief, vaak met enkele wereldklasse spelers. Op toernooien waar Australië niet domineert en wint, lijkt er geen Plan B gericht op bijv. creativiteit en handelingsvaardigheid te zijn.

De dominantie van Australië komt tot uiting in het feit dat het land historisch gezien tegen alle toplanden een positieve winst-verliesverhouding en een positief saldo voor het moment van scoren voor elke 10 minuten van de wedstrijd heeft.

4.3 België

Profiel

Het profiel van België is geordend naar de hoogte van de score en is het resultaat van de betrokken beoordelaars van alle in het onderzoek betrokken landen.

Schema. Profiel van België

Teamaspecten	Score
Gezag van de coach	8,1
Strafcorner	7,7
Snelheid en handelingsvaardigheid	7,5
Snelheid en kracht	7,3
Teamsamenstelling	7,4
Mentale kracht	7,2
Gemiddeld	7,5

Bron: Batavieren

Het profiel van België lijkt op dat van Nederland, met inachtneming van het feit dat België nog in ontwikkeling is en dus wat lager scoort op alle facetten. Maar wel met een hoge score voor het gezag van de coach.

Schema. Overzicht resultaten strafcorners België in de afgelopen jaren, tegen toplanden vanaf 2007

Strafcorners	Strafcorners
voor 18	tegen 26
goals 9	goals 11
% 50	% 42,3
saldo voor/tegen -2	

Bron: Infostrada

Het is opvallend dat België een zeer sterke aanvallende corner heeft alhoewel het aantal betrokken wedstrijden te klein is om conclusies te trekken. Het saldo is bijna neutraal.

Nadere beschouwing

Voor België zijn relatief weinig data voorhanden om een betrouwbare nadere beschouwing ten aanzien van de corners tegen toplanden en de momenten van score tegen de toplanden verantwoord weer te geven. Wel lijkt het

er op dat België een sterke aanvallende corner kent, maar ook een gebrekkige verdedigende corner. Het DNA van België bestaat uit de strafcorner en snelheid en techniek. België anno 2014 heeft de juiste mix van creativiteit en degelijkheid. Spelers van België staan op het punt om door te breken naar de status van wereldklasse. België is een allround en veelzijdig team. Maar het is de vraag of het land in staat is om op de grote toernooien tot de top door te dringen.

4.4 Duitsland

Profiel

Het profiel van Duitsland is geordend naar de hoogte van de score en is het resultaat van de betrokken beoordeelaars van alle in het onderzoek betrokken landen.

Schema. Profiel van Duitsland

Teamaspecten	Score
Mentale kracht	9,1
Gezag van de coach	8,6
Teamsamenstelling	8,2
Snelheid en handelingsvaardigheid	8,0
Strafcorner	8,0
Snelheid en kracht	7,6
Gemiddeld	8,25

Bron: Batavieren

Duitsland heeft overall duidelijk de hoogste gemiddelde score. In vergelijking met de andere landen heeft Duitsland verder vooral de hoogste score voor mentale kracht.

Nadere beschouwing

Ook hier willen we naast de feitelijke resultaten van de corner, het moment van scoren in de wedstrijd relateren aan mentale kracht. Lukt het nog aan het einde van de wedstrijd meer goals voor dan tegen te krijgen? Hier volgt eerst het overzicht van de corners.

Schema. Overzicht van de resultaten van de corners – Duitsland tegen toplanden vanaf 2007

Strafcorners	Strafcorners
voor 88	tegen 96
goals 16	goals 22
% 17,8	% 22,9
saldo voor/tegen	-6

Bron: Infostrada

Opvallend is dat de corner van Duitsland in vergelijking met de score (8,0) van de expert-beoordelaars helemaal niet zo goed is met 17,8% score en het saldo van -6. Daarnaast is het interessant of de hoge score voor mentale kracht (9,1) zich ook vertaalt in effectiviteit in de laatste fase van de wedstrijd.

Schema. Overzicht van moment van score in de laatste fase – Duitsland tegen toplanden

Doelpunten	Voor	tegen
50 – 60 minuut	38	26
60 – 70 minuut	36	26
Saldo		+ 18

Bron: Infostrada

Duitsland scoort hier inderdaad goed, hoewel Australië een nog betere score heeft. Het aantal tegengoals van Duitsland is wel het laagste van alle andere landen. Wat verder opmerkelijk is dat Duitsland tegen zowel Australië als Nederland historisch gezien een negatieve winst-verliesverhouding heeft en een negatief saldo heeft voor het moment van scoren voor elke 10 minuten van de eerste 50 minuten van wedstrijd. Maar dus wel een positief

saldo voor de laatste 20 minuten en relatief sterk presteert op de grote toernooien. Beide duidelijke indicatoren voor een sterke mentale kracht.

Het DNA van Duitsland bestaat uit mentale kracht en een sterk gezag van de coach. Duitsland richt zich alleen op de grote toernooien, WK en OS, en staat er dan ook vaak. “Naar een Champions Trophy gaan wij niet om te winnen, maar om (nieuwe) spelers te testen.” Duitsland is meer gericht op tactiek, techniek en een mix van creatief en degelijk, dan op snelheid en kracht. Duitsland heeft altijd een aantal spelers van wereldklasse.

4.5 Nederland

Profiel

Het profiel van Nederland is geordend naar de hoogte van de score en is het resultaat van de betrokken beoordeelaars van alle in het onderzoek betrokken landen.

Schema. Profiel van Nederland

Teamaspecten	Score
Strafcorner	8,9
Snelheid en handelingsvaardigheid	8,5
Teamsamenstelling	7,9
Gezag van de coach	7,6
Snelheid en kracht	7,6
Mentale kracht	7,2
Gemiddeld	7,95

Bron: Batavieren

Het profiel van Nederland komt overeen met het DNA van Nederland: snelheid en techniek met een fantastische corner. De score voor de Nederlandse corner is ook in dit onderzoek de hoogste van alle onderzochte landen. De mentale kracht wordt in vergelijking met Duitsland en Australië minder gewaardeerd.

Nadere beschouwing

Het is interessant te zien of de corner in praktijk en tegen de andere toplanden de hoge score ook daadwerkelijk waarmaakt.

Schema. Overzicht resultaten strafcorners tegen andere toplanden vanaf 2007 - Nederland

Strafcorners	Strafcorners
voor 91	tegen 82
goals 29	goals 26
% 31,2	% 31,3
saldo voor/tegen +3	

Bron: Infostrada

De effectiviteit van de aanvallende corner is goed, maar zeker in verhouding met de Australische corner (% 36,6) niet het beste. Dit wordt wel gesuggereerd in de score van de expert-beoordelaars. Het saldo is net positief. De verdedigende corner is in vergelijking met Duitsland (22,9%) en Australië (21,8%) de zwakste.

De goals voor en tegen in de laatste 20 minuten van de wedstrijd kunnen een beeld geven van Nederland en hun mentale weerbaarheid in deze cruciale fase in de wedstrijd.

Schema. Overzicht van de scoremomenten van Nederland in de laatste fase tegen toplanden

Doelpunten	Voor	tegen
50 – 60 minuut	39	48
60 – 70 minuut	35	42
Saldo	- 16	

Bron: Infostrada

De mindere score voor mentale kracht weerspiegelt zich in de negatieve score in de laatste fase van de wedstrijd. Australië (+ 21) en Duitsland (+ 18) scoren hier aanzienlijk beter dan de -16 van Nederland. Verder opmerkelijk is dat Nederland tegen zowel Australië als Duitsland historisch gezien een positief saldo heeft voor het moment

van scoren voor elke 10 minuten van de eerste 50 minuten van wedstrijd. Maar dus wel een negatief saldo voor de laatste 20 minuten, wellicht indicatoren voor een minder sterke mentale kracht. Tegen Australië heeft Nederland historisch gezien een negatieve winst-verliesverhouding en tegen Duitsland een positieve,

Het DNA van Nederland bestaat uit de strafcorner en snelheid en techniek. Nederland is vaak een juiste mix van creativiteit en degelijkheid met 2-4 spelers van wereldklasse. Nederland kent qua prestaties dus een stijgende lijn sinds 2010. Maar de vraag is of Nederland (mentaal) sterk genoeg is om een groot toernooi te winnen. In de succesjaren 1990-2000 kende Nederland een hogere score voor mentale kracht, telde het meer wereldklas-sespelers en een hogere eigen verantwoordelijkheid en gezag van de groep.

Topsport gaat om excelleren. Dat lukt alleen wanneer je de grenzen opzoekt. Het is jouw keuze om die grenzen op te zoeken

(Maurits Hendriks)

4.6 Spanje

Profiel

Het profiel van Spanje is geordend naar de hoogte van de score en is het resultaat van de betrokken beoordelaars van alle in het onderzoek betrokken landen.

Schema. Profiel van Spanje

Teamaspecten	Score
Snelheid en handelingsvaardigheid	6,9
Teamsamenstelling	6,6
Snelheid en kracht	6,4
Corner	6,4
Mentale kracht	6,3
Gezag van de coach	5,6
Gemiddeld	6,3

Bron: Batavieren

Spanje scoort in vergelijking met de andere landen niet goed. Zij scoren op 4 van de 6 factoren een zes en één maal een vijf, terwijl alle andere landen minimaal een zeven scoren. Ook de corner is qua effectiviteit zwak, zoals uit onderstaand schema blijkt.

Schema. Overzicht van de effectiviteit van de corner tegen toplanden - Spanje

Strafcorners	Strafcorners
voor	tegen
goals 12	goals 24
% 13,5	% 27,6
saldo voor/tegen - 12	

Bron: Infostrada

De verdedigende corner komt nog het dichtst bij de percentages van Duitsland (22,9%) en is beter dan die van Nederland (31,3%).

Nadere beschouwing

Voor Spanje zijn relatief weinig data voorhanden voor een betrouwbare nadere beschouwing van de corner tegen toplanden en de momenten van score tegen de toplanden om een verantwoorde weergave te geven. Wel lijkt het er op dat Spanje een zwakke aanvallende corner kent en een gemiddelde verdedigende corner.

Het DNA van de Spaanse succesjaren (1996-1998 en 2003-2008) bestond uit snelheid en handelingsvaardigheid en een goede mix van spelers plus spelers van wereldklasse. De periode 2003-2008 werd gekenmerkt door professionalisering en innovatie. Sinds 2012 zakt Spanje weg door geldgebrek. Mede daardoor heeft Spanje anno 2014 op alle factoren een lagere score. 2014: geen programma en geen spelers van wereldklasse.

In terms of training we certainly do not apply the sufficient amount of time to the development of these specialist areas, when compared to the impact they have on results.

(Murray Richards, Belgisch technisch bestuurder).

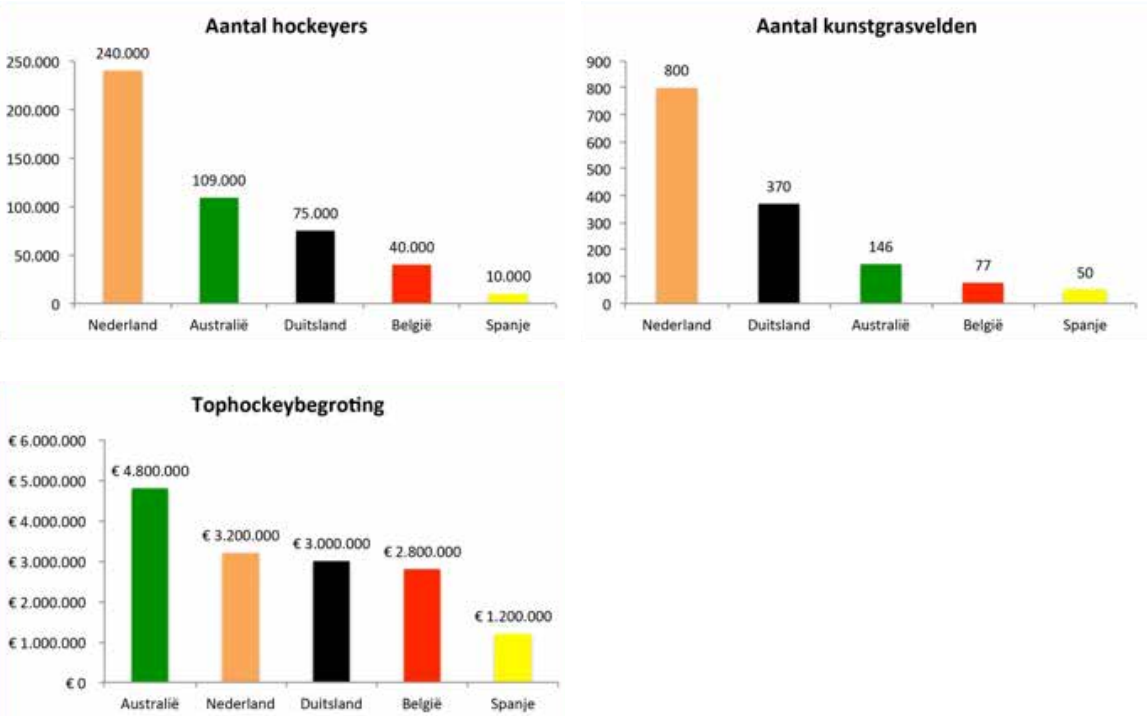

**Voorspelling Batavieren:
wie wordt wereldkampioen in Den Haag?**

5.1 Voorspelling op basis van algemene factoren

Analyse

Nederland heeft de meeste hockeyers, de beste infrastructuur - clubs, velden en competitie en een relatief hoog tophockeybudget (het hoogste op Australië na, dat meer geld kwijt is aan reis- en verblijfkosten).

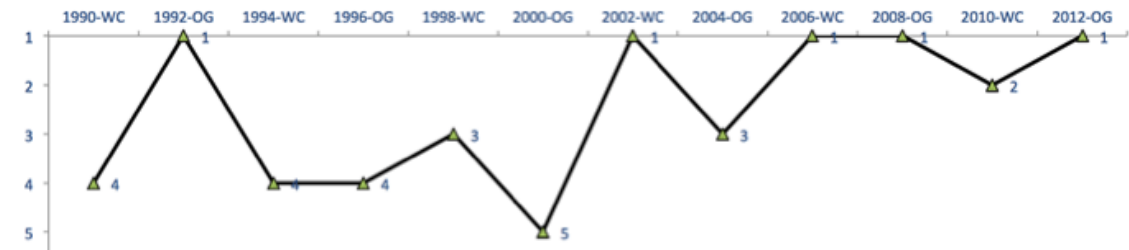
Conclusie

Op basis van algemene gegevens zou Nederland wereldkampioen moeten worden.

5.2 Voorspelling op basis van resultaten wereldkampioenschappen en Olympische spelen

Analyse

Duitsland heeft vier van de zes recente grote toernooien (wereldkampioenschappen en Olympische spelen) gewonnen.

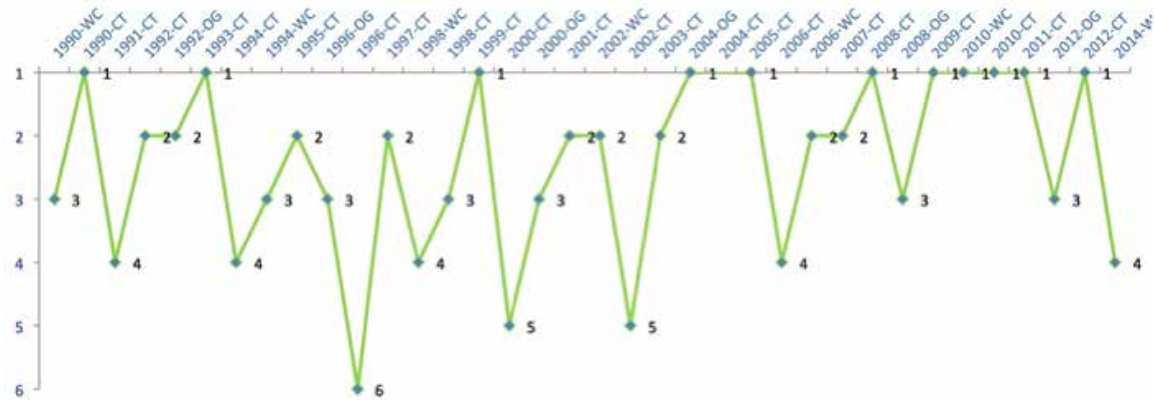
Conclusie

Duitsland wordt opnieuw wereldkampioen.

5.3 Voorspelling op basis van resultaten alle grote internationale OS, WK's en Champions Trophys

Analyse

Australië heeft twee van de zes recente wereldkampioenschappen en heeft zes van de laatste acht Champions Trophys gewonnen.

Conclusie

Australië wordt wereldkampioen.

5.4 Voorspelling op basis van de profielen van de vijf topteams

Analyse

Duitsland heeft de hoogste overall score van alle succesaspecten

	Duitsland	Australië	Nederland	België	Spanje
Mentale kracht	9,1	7,8	7,2	7,2	6,3
Teamsamenstelling	8,2	8,1	7,9	7,4	6,9
Corner	8,0	7,2	8,9	7,7	6,4
Snelheid en handelingsvaardigheid	8,0	7,7	8,5	7,5	7,1
Snelheid en kracht	7,6	8,8	7,6	7,3	6,6
Gezag van de coach	8,6	9,0	7,6	8,1	5,6
Totale score	49,5	48,6	47,7	45,2	38,9

Conclusie

Duitsland wordt wereldkampioen omdat het land recht toe recht aan de hoogste scores behaalt.

5.5 Voorspelling op basis van Infostrada Wereldranglijst voorafgaand aan het WK in Den Haag

Analyse

Door de winst van de Finale van de World Hockey League in India eerder in 2014, staat Nederland op de eerste plaats van de Infostrada wereldranglijst. De vraag is of elk land wel zijn beste team naar de WHL had gestuurd en in welke fase van voorbereiding de teams zich bevonden.

Wereldranglijst voorafgaand aan het WK 2014

1 Nederland	5 België
2 Australië	6 Argentinië
3 Engeland	7 Spanje
4 Duitsland	8 Nieuw-Zeeland

Nederland won de twee voorgaande WK 's in Nederland: Amstelveen (1973) en Utrecht (1998). Algemeen wordt aangenomen dat thuis spelen een voordeel is.

Conclusie

Nederland wordt wereldkampioen. Op basis van de nummer 1 positie op de wereldranglijst. Plus dat het thuisvoordeel een extra rol kan gaan spelen.

Cijfermatige prestatie analyse is eendimensionaal. Het gaat er dan om: bepaal de gap. Heeft Duitsland een ander selectieprofiel, wat zijn exact de programma's die Australië uitvoert, wat doet Duitsland aan mentale kracht en weerbaarheid.

(Maurits Hendriks)

5.6 Overall conclusie ten aanzien van voorspelling WK 2014

- Duitsland wordt wereldkampioen op basis van hun resultaten op de laatste zes wereldkampioenschappen – vier maal eerste en de hoogste score op de zes succesfactoren gegeven door aanvoerders, coaches, technisch directeuren en verantwoordelijke bestuurders.
- Australië wordt tweede op basis van de recente historische resultaten op alle wereldtoernooien (twee maal een groot toernooi de laatste zes keer en zes maal Champions Trophy winst) en hun tweede plaats op de scores van betrokken deskundigen.

- Nederland wordt derde op basis van de resultaten op de recente internationale toernooien, met een stijgende lijn en zelfs een eerste plaats op de wereldranglijst na de gewonnen WHL in 2014 (met twijfel of ieder land *‘het achterste van zijn tong’* liet zien) en een derde score op de succesfactoren van de betrokken deskundigen.
- In de voorspelling is niet meegenomen
 1. de goede, feitelijke resultaten van Australië met de corner: het beste scoringspercentage met de corner voor en ook veruit het beste cornersaldo voor en tegen goals: + 17 in vergelijking met Duitsland - 6
 2. de effectiviteit in de laatste fase van de wedstrijd: saldo voor/tegen + 21 in vergelijking met Duitsland + 18 en in vergelijking met Nederland -16.Indien we deze getallen wel goed hadden meegewogen, dan zou Australië dicht in de buurt van de profiel score van Duitsland gekomen zijn en verder afstand van Nederland hebben genomen.

Terugblik WK 2014

6.1 Australië

Resultaten

Australië eindigde als 1e op het WK in Den Haag na een gewonnen finale tegen Nederland (6-1). In de poule fase won Australië alle wedstrijden. In de zeven wedstrijden van Australië tijdens het WK zijn de wedstrijdstatistieken de volgende

- Goals voor-tegen: 30 - 3
- Gemiddeld ongeveer 27,5 cirkelpenetraties per wedstrijd, waaruit volgend gemiddeld iets meer dan 5 corners, bijna 10 schoten op goal, waaruit gemiddeld 2,5 veldgoals. Na het WK bezet Australië de 1e plaats op de Infostrada wereldranglijst.

De voornaamste cornerstatistieken in zeven wedstrijden zijn:

- Corners voor 36, goals: 13 (36,1%)
- Corners tegen 21, goals: 1 (4,8%)
- Saldo voor / tegen: +12
- Cornerpercentage in voornaamste wedstrijd (Nederland) is 60% (3 uit 5)

Na het WK staat Australië op de eerste plaats van de wereldranglijst.

Overall beeld:

Australië is uiteraard tevreden met hoe het toernooi verlopen is en met het resultaat dat behaald is. Het resultaat is ook tot stand gekomen op een manier die tot tevredenheid heeft geleid. Australië was dominant in elke wedstrijd die het speelde tijdens het toernooi. Zowel optisch als qua statistieken (cirkelpenetraties, schoten op doel, corners). Verder kende Australië een voortreffelijke corner gedurende het hele toernooi. En vooral op het moment dat het er op aankwam, namelijk in de finale. De doelstelling van Australië was wereldkampioen worden en daar hebben de bond, het begeleidingsteam en de spelers gezamenlijk hard aan gewerkt en veel voor opzij gezet. Het niet winnen van de Olympische Spelen in 2012, na een zeer succesvolle periode 2009-2012, was daarbij een extra stimulans. Er is ingezet op een lange en intensieve voorbereidingsperiode. Iets dat Australië eigenlijk elke twee jaar doet voor een WK of de Olympische Spelen. In de tussenliggende jaren mogen de spelers bijvoorbeeld in de Nederlandse competitie spelen, maar in de seizoenen voorafgaand aan een WK of Olympische Spelen is dat niet het geval en krijgt het nationale team prioriteit.

Beeld van de succescriteria:

Snelheid en handelingsvaardigheid en snelheid en kracht

De snelheid en kracht en de snelheid en handelingsvaardigheid waren conform verwachting. In de ogen van de andere landen lag het accent bij Australië vooral bij snelheid en kracht en minder bij snelheid en handelingsvaardigheid. In de praktijk bleek Australië inderdaad over veel kracht en snelheid te beschikken, maar op het gebied van snelheid en handelingsvaardigheid kwam Australië veel beter voor de dag dan de andere landen vooraf ingeschat hadden. In feite heeft Australië bewezen dat veel kracht niet ten koste van snelheid en techniek hoeft te gaan, mits je dat goed traint.

Mentale kracht

De mentale kracht van Australië was goed. Wat Australië in feite vooral gedaan heeft, is telkens het gewenste gedrag en eigen spel ten toon spreiden en dat heeft geleid tot succes. Doordat Australië een goed geprepareerd team was, is dit min of meer vanzelf gegaan en is er niet een extra beroep op de mentale kracht nodig geweest.

Teamsamenstelling

Eigenlijk alle spelers van Australië hebben een goed niveau gehaald. Het team bestond uit een relatief grote groep ervaren spelers, die allemaal gebrand waren op een goed resultaat na de teleurstellende Olympische Spelen in London en die er met elkaar in geslaagd zijn om een hoog niveau te halen. Hierin zijn ook de wat minder ervaren spelers op een natuurlijke wijze mee gegaan. Voor Australische begrippen kende het team een relatief grote groep creatieve spelers, naast de altijd aanwezige structuurspelers.

Gezag van de coach

Het gezag van de coach was door met name de concurrentie vooraf extreem hoog ingeschat. In de praktijk is de coach, Richard Charlesworth, er in geslaagd om die hoge verwachting waar te maken. Vooraf had hij aangekondigd dat het zijn laatste toernooi zou zijn als bondscoach en dat heeft ertoe geleid dat de spelersgroep en de coach als een eenheid hebben gefungeerd en samen naar succes hebben gestreefd.

Strafcorner

Zowel aanvallend als verdedigend was de corner van Australië erg sterk gedurende het hele toernooi en op het moment dat het er op aankwam, namelijk in de finale. Bij de aanvallende corner had de ploeg meerdere schutters en mogelijkheden.

De aandachtspunten voor Australië

Aan de top blijven is moeilijker dan er komen, de grootste uitdaging van Australië is dan ook om over twee jaar bij de Olympische Spelen net zo goed voor de dag te komen als tijdens het WK. En dat met een andere bondscoach en zonder een aantal ervaren spelers die afscheid hebben genomen. Kortom, de opdracht is om hard te werken aan het op een hoog niveau houden van alle facetten van het spel en de begeleiding eromheen. Wetende dat de concurrentie, in elk geval Duitsland en Nederland, een wake up call gekregen hebben en een stapje extra zullen gaan zetten.

Niet te vroeg keuzes maken in bijvoorbeeld selecties.
Eerst situaties creëren om er bij spelers achter te
komen of ze echt willen en kunnen

(Robert Eenhoorn, algemeen directeur voetbalclub AZ)

6.2 België

Resultaten

België eindigde als 5e op het WK in Den Haag na een afsluitende en gewonnen wedstrijd tegen Duitsland om de 5e en 6e plaats. In de poulefase won België drie wedstrijden en verloor het er twee. In de zes wedstrijden zijn de wedstrijdstatistieken de volgende:

- Goals voor-tegen:21-14.
- Gemiddeld iets meer dan 25 cirkelpenetraties per wedstrijd. Daaruit volgden gemiddeld 6 corners en gemiddeld iets meer dan 6 schoten op doel, waaruit iets minder dan 2 goals volgden.

Na het WK bezet België de 4e plaats op de wereldranglijst.

Overall beeld

België is teleurgesteld dat zij hun doelstelling - een plaats bij de laatste vier- niet hebben gerealiseerd. Een van de redenen die wordt aangevoerd is dat België vlak voor het begin van het WK een belangrijke speler door een blessure moest missen en dat ook voor de cruciale wedstrijd tegen Engeland in de poule een andere belangrij-

ke speler door een blessure uitviel. Als dat zo is, dan is België misschien (nog) niet zo goed dat zij zonder twee belangrijke spelers de halve finale kunnen halen. Een belangrijker oorzaak voor het niet halen van de doelstelling is wellicht dat de (te) korte voorbereidingstijd een grote aanslag gepleegd heeft op de algemene frisheid van het team, waardoor de teamperformance minder was. In het algemeen geldt dat het voor alle sportteams erg moeilijk is om het laatste stapje naar de absolute top te zetten. In deze fase bevindt het Belgische herenhockey zich op dit moment. Er is de afgelopen jaren enorme progressie geboekt doordat de bond, de begeleidingsteams en de spelers professioneler zijn geworden en er meer voor zijn gaan doen om succes voor het nationale team na te streven. Met als gevolg dat de verwachtingen voor het WK hoog waren, zowel bij de Belgen zelf als bij de concurrentie, en dan blijkt het vaak niet eenvoudig om aan die verwachtingen te voldoen en om jezelf structureel in de top te vestigen. Bij het afgelopen WK is België daar niet in geslaagd. Nu zal er geëvalueerd worden op welke wijze het team het laatste stapje in de toekomst wel kan gaan zetten.

Beeld van de succescriteria:

Snelheid en handelingsvaardigheid en snelheid en kracht

De snelheid, handelingsvaardigheid en kracht waren conform de verwachting. Hierop heeft de beperkte voorbereidingstijd geen invloed gehad.

Mentale kracht

De algemene frisheid en mentale kracht waren niet conform de verwachting. Hierbij speelde de beperkte voorbereidingstijd en misschien de jonge leeftijd van de ploeg een rol. Plus eventueel het moeten voldoen aan het hoge verwachtingspatroon en de druk die de bond, het begeleidingsteam en de spelers zichzelf opgelegd hadden.

Teamsamenstelling

Door het wegvallen van de geblesseerde speler(s) (o.a. de voorstopper) viel ook de structuur in de achterhoede een beetje weg en gingen spelers om de voorstopperspositie zich minder effectief gedragen, aldus de Belgische bond. In het algemeen hebben de jonge spelers zich goed ontwikkeld en zijn meer ervaren geworden. De doorstroom van ervaren spelers naar bepalende spelers heeft echter niet plaatsgevonden en de bepalende spelers hebben niet gebracht wat verwacht werd. Dit is het belangrijkste knelpunt voor wat betreft de teamsamenstelling geweest. De mindere mentale frisheid heeft ook zijn weerslag gehad op de teamperformance.

Gezag van de coach

Het gezag van de coach c.q. de toegevoegde waarde van de coach was minder dan in voorgaande toernooien. Het verwachtingenmanagement, het herstellen van de teleurstelling van het niet halen van de halve finale en de voorbereiding op de laatste wedstrijd na vijf niet-speel dagen heeft veel energie gekost.

Corner

De corner liep minder soepel dan verwacht. Hierbij speelde het wegvallen van één speler uit het favoriete cornertrio een rol. Het belang van twee gelijkwaardige strafcornertrio's werd hiermee bevestigd. De voornaamste cornerstatistieken zijn:

- Corners voor 36, goals:10 (27.8%)
- Corners tegen 17, goals 4 (23.5%)
- Saldo voor/tegen +6
- Cornerpercentage in voornaamste wedstrijd (Engeland) is 17% (1 uit 6)

De aandachtspunten voor België:

- De voorbereiding op een groot toernooi (WK of OS) moet minimaal drie maanden omvatten. Dit vraagt een krachtige en evenwichtige afstemming met de clubs.
- Het is belangrijk om altijd over twee gelijkwaardige corners te beschikken op een groot toernooi. Al is het cornerpercentage in relatie tot de andere landen niet zo slecht (4e), een percentage in de 30% is wel noodzakelijk voor succes.
- De ontwikkeling van bepalende spelers in mentale zin is iets waar extra aandacht naar uit moet gaan. Inclusief naar de gevolgen die dat heeft voor een uitgebalanceerde teamsamenstelling
- Hoe de laatste stap gezet kan worden om structureel door te dringen tot de wereldtop.

Resultaten

Duitsland eindigde als zesde op het WK in Den Haag na een verloren wedstrijd tegen België. In de poulefase won Duitsland drie wedstrijden en verloor het er twee. In de zes wedstrijden zijn de wedstrijdstatistieken de volgende:

- Goals voor-tegen: 17-10
- Gemiddeld bijna 34 cirkelpenetraties per wedstrijd, waaruit iets meer dan 2,5 corner volgde en 8 schoten op goal. Uit de schoten op doel kwamen gemiddeld iets minder dan 2,5 goal.
- In de belangrijke wedstrijd tegen Nederland, cruciaal om wel of niet de halve finale te halen, waren er 30 cirkelpenetraties en maar 3 corners en 2 schoten op goal. Nederland had 4 corners en 9 schoten op goal.

De voornaamste cornerstatistieken zijn:

- Corners voor: 16, goals: 3 (18,8%)
- Corners tegen: 19, goals: 6 (31,6%)
- Saldo voor/tegen: -3
- Corner in de voornaamste wedstrijd tegen Nederland, toen het er om ging om wel of niet de halve finale te halen: 0% (0 uit 3)

Na het WK bezet Duitsland de 6e plaats op de Infostrada wereldranglijst.

Mental strength gives responsibility, humility and respect as well as concentration and focus.
(Salva Indurain, Spaanse Bondscoach)

Overall beeld

Duitsland presteerde niet op het niveau dat zij verwachtte c.q. zich ten doel had gesteld. Naar eigen inzicht presteerde Duitsland 10-15% onder hun niveau o.a. vanwege te weinig voorbereidingswedstrijden, een te beperkte fysieke voorbereiding en enkele blessures. Toch is Duitsland er van overtuigd dat zij de halve finales met wat meer geluk hadden kunnen halen. Met name de tweede helft tegen Nederland was het keerpunt in het toernooi, toen domineerde Duitsland het spel maar kon het de getallen op het scorebord niet veranderen. Tot slot een evaluatiecitaat van de bondscoach Markus Weise: ‘over het gebrek aan geluk kun je ook stellen dat wij niet goed genoeg waren om zonder geluk het succes af te dwingen. Hoe gek en hypothetisch het ook klinkt, denk ik overigens wel dat wij de grootste kans zouden hebben gehad van alle landen om van de Australiërs te winnen.’

Beeld van de succescriteria:

Snelheid en handelingsvaardigheid en snelheid en kracht

De gemiddelde fysieke fitheid in Den Haag was hetzelfde als de fitheid van het team bij de Olympische Spelen in Londen. Maar gemiddeld is een verraderlijke maat: “Er kunnen gemakkelijk mensen verdrinken in een rivier die gemiddeld maar 1 meter diep is” (Weise).

Mentale kracht

De mentale kracht van Duitsland was door met name de concurrentie vooraf extreem hoog ingeschat. In de praktijk bleek de mentale kracht duidelijk minder dan verwacht en in vergelijking met de recente grote toernooien. Een reden die hier in ieder geval op van invloed is geweest is het missen van Moritz Fürste als een sleutelspeler en leidend persoon binnen het team.

Teamsamenstelling

De mix van ervaren en jongere spelers werkte niet zo positief als in het verleden. Weise is nog steeds aan het reflecteren wat de kern is van dit criterium - “een harde noot om te kraken”.

Corner

De effectiviteit van de corner was onder de maat. Het grootste probleem was dat de aanvallers te weinig in de cirkel kwamen en eenmaal in de cirkel dat zij te weinig corners “produceerden”.

Gezag van de coach

De impact van de coach was ook minder effectief dan gewoonlijk – “een andere noot om nog te kraken voor mij” volgens de openhartige bondscoach.

De aandachtspunten voor Duitsland

Een langere voorbereidingstijd en meer commitment van de bond, de clubs en de spelers is nodig om succesvol te kunnen zijn op een groot toernooi (WK of Olympische Spelen).

Resultaten

Nederland eindigde als 2e op het WK in Den Haag na een verloren finale tegen Australië (6-1). In de poulefase won Nederland vier maal en speelde het één keer gelijk. In de halve finale won Nederland van Engeland (1-0). In de zeven wedstrijden zijn de wedstrijdstatistieken de volgende:

- Goals voor/tegen: 16-10
- Gemiddeld ongeveer 23,5 cirkelpenetraties waaruit gemiddeld 7,5 schot op goal en bijna 4 corners kwamen, waaruit respectievelijk iets meer dan 2 en 0,5 goal uit voort kwamen.
- Het aantal cirkelpenetraties in de belangrijkste wedstrijd tegen Australië, de finale: 8.

De voornaamste cornerstatistieken zijn:

- Corners voor 27, goals 3 (11,1%)
- Corners tegen 23, goals 6 (26,6%)
- Saldo voor/tegen: -3
- Cornerpercentage in voornaamste wedstrijd (de finale tegen Australië) 0% (0 uit 5)

Na het WK bezet Nederland de 2e plaats op de Infostrada wereldranglijst.

Overall beeld

Een eerlijke bondscoach Paul van Ass aan het woord:

“De vrije voorbereidingsperiode waarin de spelers geen clubverplichtingen meer hebben en alleen maar in het belang van het nationaal team trainen en spelen, was veel te kort. Deze voorbereidingsperiode was slechts 5 weken. Voor een Olympische spelen heb je bijna 3 maanden van vrije voorbereiding. De ideale trainingsperiode of vrije voorbereidingsperiode voor een nationaal team is dan ook drie tot vijf maanden. Bij mij en bij de KNHB is dit eigenlijk gewoon bekend, maar we hebben dit wellicht wederom toch onderschat of teveel concessies gedaan in de afstemming met de clubs en anderen. De vrije voorbereiding van slechts 5 weken is ons duur komen te staan en hierdoor was de fitheid en frisheid van de spelers niet optimaal. De meesten hadden in de zomer een piek (Play-offs en/of EHL) zo’n 5 weken voor de absolute piek van het WK. Dit gold met name voor de spelers van Oranje Zwart en Kampong, maar in mindere mate ook voor de spelers van Bloemendaal en Rotterdam. In

topsport kan en mag je geen compromissen sluiten en hier had ik vooraf veel harder aan de bel moeten trekken. Australië heeft nota bene zijn spelers uit de Nederlandse competitie teruggetrokken!”

“Vanaf de vijfde en laatste poulewedstrijd (tegen Nieuw- Zeeland) voelde ik dat het misging. In de rust heb ik het team daarmee hard geconfronteerd en later heb ik ook nog in kleine groepsgesprekken geprobeerd de urgentie van meer scherpste over te brengen. Dit lukte maar gedeeltelijk. Er was ergens een opluchting in het team gekomen toen bekend was dat Engeland de tegenstander zou kunnen worden in de halve finale (‘van de Engelsen kunnen we echt wel winnen’). We moesten nog van Nieuw Zeeland zien te winnen of minimaal gelijk spelen om er zeker van te zijn om als eerste van de poule de halve finales in te gaan tegen Engeland. Alhoewel we tegen Nieuw-Zeeland met 1-0 voorstonden in de rust, voelden we allemaal dat we niet naar ons vermogen speelden. Uiteindelijk hebben we 1-1 gelijk gespeeld tegen Nieuw-Zeeland, waardoor we inderdaad de halve finale tegen Engeland konden spelen. Het thuisvoordeel keerde zich vervolgens eigenlijk een beetje tegen het team. Het team was blij dat ze met een half been in de finale stonden en de halve finale tegen Engeland werd inderdaad ook gewoon gewonnen, maar ook toen was het spel niet briljant. Voor wat betreft de finale kun je vervolgens gerust spreken van een blokkade bij bijna alle sleutelspelers. Bijna op geen van de genoemde criteria werd voldaan aan de verwachtingen en de potentie. En daar speelde de druk van het thuispubliek wellicht ook een rol.”

Uiteindelijk moet niet vergeten worden dat Nederland toch relatief makkelijk de finale gehaald heeft. Ondanks dat er niet optimaal gepresteerd is, heeft Nederland toch een aantal andere toplanden achter zich gehouden, Ook hebben die misschien ook wat onder hun niveau gepresteerd.

Beeld van de succescriteria:

Snelheid en handelingsvaardigheid en snelheid en kracht

De snelheid en handelingsvaardigheid was niet conform de verwachting. “Al aan het einde van de poulewedstrijden bleek dat de fysieke parameters achteruit liepen. De snelheid en handelingsvaardigheid als basis van het spelconcept kon niet worden uitgevoerd, ook door een gebrek aan mentale frisheid.” (Van Ass). De verwachting was dat snelheid en handelingsvaardigheid het onderscheidende element van het Nederlandse spel was, dit bleek niet het geval te zijn. En dus kon de snelheid en handelingsvaardigheid ook geen tegenwicht bieden aan bijvoorbeeld de (duel)kracht van de Australiërs.

Mentale kracht

De doorwerking van het zware seizoen en de korte voorbereiding vertaalde zich ook in een mindere mentale frisheid (en hardheid), waardoor er een gebrek aan honger en veerkracht was. Het reflecterende vermogen van de spelers om werkelijk te leren van opgedane ervaringen werkte ook onvoldoende. Verder ontbrak het aan informele leiders in het team. Dit kwam met name in de finale aan de orde toen het juist de informele leiders waren die onder hun niveau speelden en dus geen tijd en energie hadden om nog anderen op sleeptouw te nemen, aldus Paul van Ass. Van een andere orde is de waarneming dat coach en spelers ook weinig genoten hebben van de fantastische sfeer, zo gefocust waren ze op de finale en winnen. Maar wellicht had iets meer genieten van het moment juist wel kunnen leiden tot een beter resultaat.

Teamsamenstelling

De meeste van de spelers hebben met uitzondering van de eerste twee wedstrijden niet hun niveau gehaald. Dan is het evident dat de teamsamenstelling ook niet optimaal was. Er waren uiteindelijk geen spelers die de groep een stap verder konden brengen. De groep bleek uiteindelijk de afgelopen jaren onvoldoende gegroeid om een groot toernooi naar hun hand te zetten.

Corner

De corner heeft ver onder niveau gepresteerd. Hierbij wreekte het zich dat er geen goede alternatieven waren wanneer de eerste corner zou haperen.

Gezag van de coach

“Tijdens het toernooi heb ik het uiterste gedaan om het team scherp te houden. Tot de derde wedstrijd ging alles volstrekt volgens plan. Achteraf bekeken had ik wellicht geen compromissen ten aanzien van een te korte voorbereidingstijd moeten doen. Hier had de steun van de KNHB echter ook groter kunnen zijn.” Aldus Paul van Ass. Uiteindelijk heeft de coach ook een verantwoordelijkheid als er zich tekortkomingen voordoen op het gebied van de teamsamenstelling, de corner, de mentale kracht en de fysieke gesteldheid.

De aandachtspunten voor Nederland

- Sluit geen compromissen in de topsport. Bijvoorbeeld over de voorbereidingsperiode, een lange voorbereiding voor een groot toernooi is noodzakelijk.

- Besteed meer aandacht aan (mentale) rustperiodes voor de oudere spelers en laat de jongere spelers veel ervaring opdoen in met name in de tussenjaren, bijvoorbeeld 2014/2015.
- Besteed veel aandacht aan de mentale kracht en leiderschap binnen het team, inclusief reële zelfreflectie en zelfinzicht. “Je bent geen wereldtopper als je nog geen groot toernooi gewonnen hebt.”
- Besteed aandacht aan het doorontwikkelen, vaststellen en vasthouden van het spelconcept en het Nederlandse hockey DNA, gebaseerd op snelheid en techniek. En zorg er daarbij voor dat ook de volgende onderdelen op niveau zijn: de strafcorner, de mentale kracht, (duel)kracht en een solide verdediging. Pas wanneer deze facetten op topniveau zijn, dan wordt snelheid en techniek onderscheidend.
- Zorg voor een fulltime high performance organisatie rondom de nationale teams en de jeugdopleiding bij de KNHB.
- Besteed aandacht aan het opbouwen en vasthouden van een ‘body of knowledge’ m.b.t. alle facetten van het tophockey: fysiek, mentaal, corner, coachcriteria, teamsamenstelling etc.
- Verbeter de relatie met de clubs en clubcoaches.

6.5 Spanje

Resultaten

Spanje eindigde als 8e op het WK in Den Haag, na een verloren wedstrijd tegen Nieuw-Zeeland om de 7e en 8e plaats. In de poulefase speelde Spanje driemaal gelijk en verloor tweemaal. In de zes wedstrijden waren de wedstrijd statistieken de volgende:

- Goals voor - tegen: 11-17
- Gemiddeld ongeveer 20,7 cirkelpenetraties, waarvan gemiddeld 5 schoten op goal, waaruit gemiddeld 1,2 goals kwamen.

Na het WK bezet Spanje de 7e plaats op de wereldranglijst.

De voornaamste cornerstatistieken zijn

- Corners voor 26, goals 4 (15,4%)
- Corners tegen 26, goals 6 (23,1%)
- Saldo voor/tegen -2

Overall beeld

Spanje heeft een teleurstellend WK achter de rug. Een achtste plaats was niet wat men had verwacht. De lat lag ambitieus hoog. Men achtte zich in staat om een halve finaleplaats af te dwingen. Maar realistisch was dat niet. Zeker niet omdat er sprake was van een matige voorbereiding waarin gebrek aan tijd en financiële middelen de voornaamste beperkingen waren. Spanje had een voorbereiding van slechts twee weken. Het behoeft geen uitleg dat twee weken te kort is om serieus een rol van betekenis te kunnen spelen op wat voor WK dan ook. De Spaanse competitie duurde een maand langer dan de Nederlandse. En er waren onvoldoende beleidsafspraken tussen bond en clubs, waardoor de gehele voorbereiding op meerdere gebieden in het spreekwoordelijke water viel. De hoop in Spanje was dat de basiskwaliteiten vanuit het verleden in combinatie met een goede sfeer en veel motivatie zouden kunnen leiden tot momentum en een goede prestatie. Zoals bijvoorbeeld de Deense voetballers dat kenden bij het EK in 1992. Men besepte dat dit geen optimale strategie was, maar een gebrek aan geld leidde ertoe dat men hoopte dat een saamhorigheid bij de spelers tot een vergelijkbaar effect zou kunnen leiden, Uiteindelijk bleek dit in het geheel niet het geval te zijn.

“
The coordination of hand,
eye and feet is essential.
(ex-Bondscoach Paul van Ass)
”

Beeld van de succescriteria

Snelheid en handelingsvaardigheid en snelheid en kracht

Uiteindelijk bleek de ploeg op deze aspecten niet goed genoeg om een serieuze rol te vervullen en een waardig WK te spelen. Door de gebrekkige voorbereiding ontbrak het ook aan een centraal spelidee waarvan deze aspecten als DNA ook onderdeel van uit moeten maken. De vanouds uitstekende wedstrijdmentaliteit van het land bleek niet voldoende om alle genoemde beperkingen te compenseren.

Corner

Door de gebrekkige voorbereiding is er ook te weinig aandacht aan een essentieel aspect als de corner gegeven.

Teamsamenstelling

Spanje heeft tijdens het WK internationaal ervaren spelers node gemist. Vanwege financiële oorzaken heeft het land een aantal voorbereidingstoernooien en trips moeten afzeggen. Hierdoor heeft de jongere generatie geen gelegenheid gehad om zich serieus op internationaal niveau te meten en beter te worden. Al met al heeft het aspect teamsamenstelling zich voor Spanje de afgelopen jaren matig kunnen ontwikkelen.

Gezag van de coach

Het begint afgezaagd te worden, maar financiële beperkingen hebben ook consequenties gehad voor de aanstelling van een ervaren coach, met voldoende gezag om het Spaanse team richting te geven en te leiden. Spanje heeft vanwege financiële beperkingen ervoor gekozen om de opleidingscoach, die Jong-Spanje naar een aantal successen heeft geleid, tot bondscoach te benoemen. Terwijl men wellicht wist dat hij niet de juiste persoon was voor het grote Spanje.

Mentale kracht

Wanneer je conditioneel niet top bent en je bezit onvoldoende kracht, dan is het welhaast onmogelijk om mentaal fris en sterk te blijven. Dat is Spanje uiteindelijk ook niet gelukt. Het gat dat op bijna alle aspecten de afgelopen jaren is ontstaan is – zeker gezien de korte voorbereidingstijd – te groot gebleken en kon in het toernooi niet worden goed gemaakt. In alle eerlijkheid was het ook een onmogelijke opgave.

De aandachtspunten voor Spanje

Een structureel beter voorbereidingsprogramma, dat voldoende moet worden gefinancierd, is de allerbelangrijkste opdracht voor Spanje. Behalve de duur van de voorbereiding moeten alle door de Batavieren genoemde kwaliteitsaspecten weer meer aandacht krijgen. Ook hier is geld voor nodig. Ook is een betere afstemming tussen de clubs en de Spaanse Bond nodig. Tot slot moeten individuele spelers beter gemonitord worden om hun internationale ontwikkeling te kunnen sturen en hen te laten voldoen aan de eisen van modern tophockey.

6.6 Analyse samenvattende kwantitatieve gegevens

Overzicht corners – voor, saldo voor/tegen

Schema. Goals uit corners

Land	percentage goals/ corners	Aantal goals / corners
Argentinië	40%	10 uit 25
Nieuw Zeeland	39,1 %	9 uit 23
Australië	36,1%	13 uit 36
België	27,8%	10 uit 36
Duitsland	18,8%	3 uit 16
Spanje	15,4%	4 uit 26
Nederland	11,1%	3 uit 27

Bron: Infostrada

In het bovenstaande overzicht wordt een rangorde aangebracht van het percentage goals, gegeven het aantal gekregen corners. Argentinië heeft van de zeven genoemde landen het hoogste scoringspercentage (40%) en Nederland het laagste percentage (11.1%). Daarnaast wordt aangegeven hoeveel corners de bovengenoemde landen kregen en hoe vaak zij daaruit scoorden. Australië en België kregen de meeste corners (36) en Duitsland de minste (16).

Mental strength belongs to the top 2 main aspects in international field hockey.
(Marcus Weise, Duitse bondscoach)

Welke urgentie voelt hockey om echt beter te worden. Die urgentie zit zeker niet bij iedereen.
(Maurits Hendriks)

Schema. Overzicht goals voor/tegen uit corners

Land	Voor/tegen	Saldo	Wedstrijden
Argentinië	10/5	+ 5	7
Nieuw Zeeland	9/5	+ 4	6
Australië	13/1	+ 12	7
België	10/4	+ 6	6
Duitsland	3/6	-3	6
Spanje	4/6	-2	6
Nederland	3/6	-3	7

Bron: Infostrada

In het bovenstaand overzicht wordt het saldo van voor/tegen goals aangegeven uit corners en de omvang van het aantal goals uit corners. Australië heeft van de genoemde landen het beste saldo + 12 en het hoogste aantal goals uit corners (+13). Duitsland en Nederland hebben het slechtste saldo -3 en het minste goals voor (+3) uit corners.

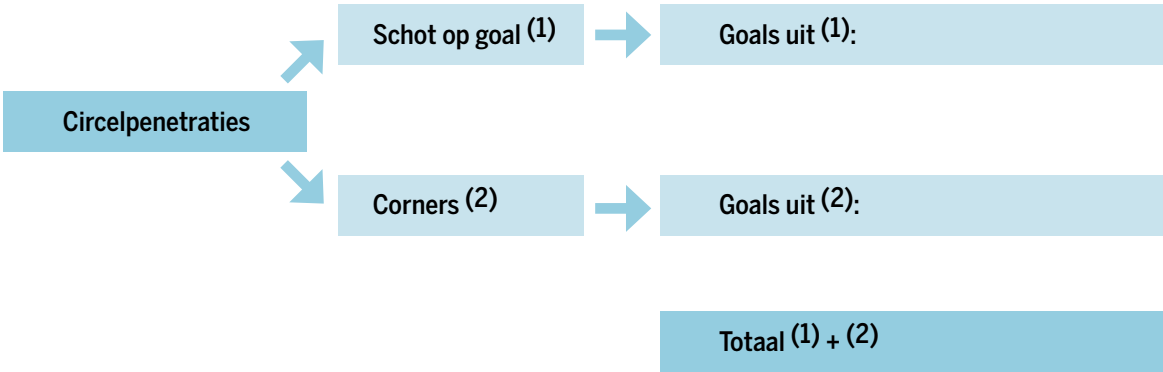
Cirkelactiviteiten

Schema. Overzicht cirkelpenetraties en cirkelactiviteit.

	Cirkelpenetraties	Aant. wedst.	Schot op goal (1)	Corners (2)	Goals uit (1) en (2)
Duitsland	203	6	48	16	14 + 3
Australië	199	7	68	36	17 + 13
België	152	6	51	36	11 + 10
Nederland	164	7	53	27	13 + 3
Korea	129	6	15	14	1 + 2
Spanje	124	6	30	26	7 + 4
Argentinië	132	7	33	25	8 + 10
Engeland	107	7	27	22	5 + 3

Bron: De Batavieren

Bovenstaand schema gaat in op de cirkel effectiviteit van de aanvallende ploeg.
Schematisch weergegeven is het volgende te lezen:

Duitsland heeft de meeste cirkelpenetraties: 203 in zes wedstrijden. Van de top vier landen heeft Engeland de minste cirkelpenetraties: 107 in zeven wedstrijden. De vraag is natuurlijk wat de effectiviteit van de cirkelpenetratie is? Men kan op goal schieten, een corner halen of er niets mee doen. Australië schoot meest op goal 68 keer in 199 cirkelpenetraties en scoorde daarin ook de meeste goals: 17. Van de top -vier landen schoot Engeland het minste op het goal: 27 keer met ook de minste goals: 5. België haalde de meeste corners (36) uit zes wedstrijden met 10 goals. Alleen Australië maakte meer goals nl. 17 goals uit 7 wedstrijden. Van de top landen haalde Duitsland de minste corners: 16 en scoorde ook weinig goals: 3 uit 6 wedstrijden. Alleen Nederland en Engeland scoorden nog minder goals: 3 uit 7 wedstrijden.

Ontwikkelingen in het top-hockey - High performance denken en handelen

Relevante ontwikkelingen in het hockey en de organisatie

Betaling van spelers en coaches

Het laatste decennium heeft de betaling van spelers en coaches zich ontwikkeld van een eenvoudige reis- en verblijfvergoeding naar een volwaardig (meer dan) modaal salaris vanuit de club en vanuit de bond, NOC*NSF en sponsors. De spelers hebben de extra inkomsten als vanzelfsprekend geaccepteerd. Noch de clubs, noch de bond, noch de spelers hebben zich bewust genoeg gerealiseerd dat er tegenover deze betaling wellicht meer zou moeten staan dan een paar trainingen door de week en een wedstrijd op zondag.

Toenemende eisen aan het vak van topsporter

De bonden, onder druk van de Olympische Comités, gaan steeds meer fulltime toewijding van de spelers eisen, waarbij hockey op de eerste plaats komt. Dit wil niet zeggen dat werk of studie uitgesloten wordt. Hockey blijft op de eerste plaats staan, maar met een uitgekiende planning is een (enigszins) vertraagde studie mogelijk. Voorbeeld hiervan is de Nederlandse turner Epke Zonderland, die bijna zijn studie geneeskunde heeft voltooid in een toch zeer intensieve trainingssport zoals turnen. Bij hockeyers heeft de fulltime toewijding er eerder toe geleid dat sporters minder inzetten op een baan, studie of andere activiteit naast de sport. Het is de vraag of dit een goede trend is, de praktijk heeft immers bewezen dat het ook voor de topsportprestaties goed kan zijn om de sport te combineren met andere activiteiten (waarbij de sport wel op 1 staat). Dit vraagt wellicht om een cultuuromslag bij de hockeyers. Deze omslag is volgens de schaatscoach Anema essentieel. Recent haalde hij nog hard uit naar getalenteerde sporters, die werk en studie (of studentenleven) op nummer een hebben staan of niet echt alles er aan doen om het beste uit zichzelf te halen en daardoor te weinig inzet tonen om de top te halen. Hij noemde dergelijke sporters denigrerend *lifestyle sporters*.

Toenemende eisen vaste spelstijl

Steeds vaker komt aan de orde om voor een vaste speelstijl te kiezen, uitgaande van de kans op succes en het hockey DNA van het land of de club. Ajax en Barcelona zijn hier goede voorbeelden van. Vanaf het eerste elftal tot en met de jeugd wordt in dezelfde opstelling en speelstijl gespeeld. Dit geeft ook de mogelijkheid om per positie in het veld taken en opdrachten te definiëren en competenties te benoemen waaraan de speler op die positie moet voldoen. Bovengenoemd stelsel maakt het ook makkelijk om spelers te instrueren en samen met hen te evalueren hoe de taak en mogelijk speciale opdrachten zijn uitgevoerd. Een aantal hockeylanden zijn hier ook

expliciet mee aan het werk. Samen met de spelers kan zo'n stelsel verder worden uitgebouwd aan de hand van concrete voorstellen en evaluaties.

Toenemende analytische eisen aan de doelstelling

Nu de coaches en de high performance organisatie van meer en meer bonden fulltime met het tophockey bezig zijn (Australië en België bijv.) en nu alle Olympische comités steeds professioneler worden, zie je de kwaliteit van de doelstellingsanalyse sterker worden. Het wishfull thinking *'we hopen dat we eerste worden'* maakt plaats voor uitgebreide analyses van de spelopvatting en resultaten van de concurrenten, de sterkte en zwakte op alle succesfactoren (zie hoofdstuk 3) en de aard en de omvang van de trainingsinzet. Al deze analyses worden naast de sterkte en zwakte van het eigen team gelegd. Zo ontstaat er inzicht in de kloof tussen het eigen team en de concurrent(en) en de analyse wordt afgesloten met een globale beschrijving hoe de kloof overbrugd kan worden en het eigen team de top kan halen met een inschatting van de daartoe benodigde tijd en een planning. Het is een hele klus om eerste van de wereld te worden. Nederland heeft hard gewerkt om tot de tweede plaats op het WK te komen en de volgende stap vergt nog weer veel meer inzet, slimheid en hard werken van de bond, de coach, zijn begeleidingsteam en de spelers.

Yes, team composition is crucial. It is a permanent puzzle with 30 pieces/players.
(Marcus Weise, Duitse team coach)

Toenemende aandacht geven aan talentontwikkeling

Met Ajax en Barcelona weer als voorbeeld dient de hockeybond te kiezen voor een meer gestructureerd talentontwikkelingsprogramma, meerjarig en met een vaste speelstijl en structuur. Op deze wijze kunnen op eenzelfde wijze taken verdeeld worden over alle linies en kunnen er competenties en opdrachten toegekend worden aan posities in alle vertegenwoordigende teams. Op deze wijze wordt voorkomen dat de coach van team X spelers een stijl aanleert, die de speler in een volgend team weer moet afleren. Bovendien wordt ook voorkomen dat er in het

Nationale team een bepaald type speler ontbreekt, omdat daar in de jeugd nooit op geselecteerd is. Daarnaast dient er een uitgekiend programma voor alle belangrijke specialismen ontwikkeld te worden. Denk aan corner-specialisten, keepers, verdedigers etc.

Toenemende analytische eisen aan de planvorming

Gegeven de breedte van de succesfactoren moeten er per deelgebied - snelheid en handelingsvaardigheid, snelheid en kracht, mentale kracht, corner en teamontwikkeling - gedetailleerde plannen gemaakt worden. Inclusief een plan van aanpak over hoe de eventuele eerdergenoemde kloof met de concurrenten overbrugd kan worden. Of hoe de eventuele voorsprong verder uitgebouwd kan worden. Omdat alle plannen geld kosten zal aan de financiers duidelijk gemaakt moeten worden waarom de plannen tot het gewenste doel zullen leiden c.q. de plannen zullen evidence based moeten zijn. Dit lijkt veel op hoe andere professionals - medici, psychologen, accountants, organisatieadviseurs - moeten plannen en zich moeten verantwoorden. De plannen moeten voorzien zijn van een goede onderbouwing. Daarbij dienen er ook plannen te zijn voor alle zes succesfactoren (zie paragraaf 3.1).

Toenemende eisen aan de leercyclus

De plancycclus eindigt met een uitgebreide, gedetailleerde, respectvolle evaluatie van de resultaten en de plannen. De neiging is om zo snel mogelijk:

- 1 De coach te ontslaan, wanneer de resultaten niet voldoen aan de doelstelling (of wanneer het volk daarom roept)
- 2 De coach te handhaven, wanneer de doelstelling gerealiseerd is. Zonder te kijken of het echt goed gaat.
- 3 Te vergeten om te evalueren en zo snel mogelijk zich te richten op het volgende toernooi. Op deze wijze wordt er nooit geleerd van het voorgaande, wat toch een eis is in elke professionele organisatie.

De evaluatie is niet alleen van belang voor de samenstelling van het begeleidingsteam, maar nog meer om te leren van de confrontatie van de resultaten en de plannen. Zonder gedegen evaluatie bouw je geen kennis op en begin je eigenlijk weer opnieuw. Dit nog los van het feit dat de uitkomsten van de evaluatie consequenties hebben voor de talentontwikkeling, de opleiding van coaches en de inrichting van de speciale programma's, zeker indien er meer structurele of tijdelijke aandacht nodig is en indien er vanwege gebrek aan financiële middelen geprioriteerd moet worden.

Toenemende eisen aan de high performance organisatie

Als men ervan uitgaat dat elk land gemiddeld genomen twee nationale jeugdteams (A en B), een onder 21-team en een Nationaal team heeft voor zowel de heren als de dames, dan betreft dit 8 teams. Deze teams bestaan uit circa 20 spelers, die voor de helft professioneel zijn, voor een kwart semiprofessioneel en de twee jeugdteams waar geld nog geen rol speelt, maar die wel de aanvoer zijn voor de top. Elk team heeft een staf van 4 - 8 personen. Zo beschouwen we eigenlijk een professionele organisatie van 160 spelers van ongeveer 50 coaches en teamstafleden. Zo'n professionele organisatie vraagt om een professionele overkoepelende leiding van een high performance organisatie met meerdere personen onder leiding van een technisch directeur. In het hockey zie je dat sinds enkele jaren in België en Australië.. In andere sporten is dit al langer gebruikelijk, denk aan de atletiek in Engeland, waar Charles van Commenee deze functie vervulde in de voorbereiding op de Olympische Spelen, of aan het zwemmen in Australië waar Jacco Verhaeren sinds kort eenzelfde rol vervult voor alle zwemcoaches. De taak van de high performance organisatie is om de korte- en lange termijn met elkaar te verbinden, de doelen mede vast te stellen, de programma's mede vast te stellen, te bewaken dat de plannen worden uitgevoerd, te bewaken dat de hockeyfilosofie in alle geledingen (zoals bij Ajax en Barcelona) tot zijn recht komt en te bewaken dat de professionele uitgangspunten als toewijding, reflectie, kennisdeling en samenwerkingsbereidheid in praktijk worden gebracht. Tot slot moet er een netwerk ontwikkeld worden in de sport (ook buiten hockey) en in de wetenschap om te volgen wat interessante ontwikkelingen zijn.

Belangrijke kenmerken van de high performance organisatie zijn dat er binding is tussen de verschillende coaches en begeleiders, dat er op gelijkwaardig niveau met de coaches gesproken wordt, dat de coaches na de planvormingsfase de professionele ruimte krijgen om met hun team aan de slag te gaan, maar dat er wel goed doorgevraagd wordt op de plannen van de coaches, zonder op hun stoel te gaan zitten, maar hen met name aan het denken zet. Veel coaches hebben de neiging om te zeggen: "dat doen we allemaal al of dat kunnen we wel samen gaan doen." In de praktijk komt daar vaak echter niet veel van terecht. Veel professionals zijn op hun eigen werk gefocust en staan niet erg open voor kennisdeling, omdat andere coaches/professionals in feite ook concurrenten zijn. Ook zijn professionals vaak niet erg gericht op reflectie, uit angst dat ze er niet zo goed uitkomen. Coaches vormen daarop geen uitzondering. De ervaringen in ziekenhuizen en bij accountantskantoren wijzen erop dat professionals - of het nu medici of accountants zijn – ook op afstand leiding nodig hebben. Zonder dat de leiding hun werk overneemt.

Toenemende aandacht voor tegengestelde belangen van de clubs en de bond

Dit geldt met name in Nederland, Duitsland en België. Door de betaling van spelers door de clubs hebben de clubs een te begrijpen belang en claim op de tijd van de spelers. Dit gaat met name knellen in de voorbereidingen op grote toernooien als wereldkampioenschappen en Olympische Spelen en is des te knellender, omdat een goede, lange voorbereiding een concurrentievoordeel of nadeel kan zijn. Niet alleen Duitsland klaagde dat de voorbereidingstijd voor de WK in Den Haag eigenlijk te kort was, ook Nederland en België. In Australië speelt dit dilemma veel minder, omdat het clubhockey en statenhockey niet zo'n zware rol speelt. Hopelijk kunnen bond en clubs elkaar vinden, zodat beider belangen tot hun recht kunnen komen en misschien elkaar wel kunnen versterken.

Wanneer je wilt winnen dan neem je een risico met je mentale gesteldheid. Niks is zonder risico en zeker topsport niet, maar niemand dwingt je om het te doen. Ongelukkig, tja dat hou je toch

(Jac Orie, schaatscoach)

Toenemende aandacht voor een 'Topsport Way of life'

Topspelers moeten veel ballen in de lucht houden. Niet alleen honderd procent commitment aan de sport wordt verlangd, maar tegelijkertijd is er ook een leven buiten het veld dat grote invloed heeft op de manier waarop zij zich op hun sport richten. Het doel om meer aandacht aan lifestyle elementen te besteden is om het vak van topsporter te kunnen integreren met de dagelijkse activiteiten. Belangrijke onderdelen van die lifestyle zijn onderwijs - en studie activiteiten, woonomgeving, lichaamsbehandeling en verzorging, gezonde voeding, arbeids- rust verhouding en relaties met familie en gezin. Het is zaak om deze elementen niet los te zien van de sportprestaties binnen het veld, maar ze juist te integreren met de toenemende eisen die aan topsport gesteld worden. Uiteindelijk zorgt de gehele 'Topsport Way of Life' ervoor dat je langdurig succesvol kunt zijn en niet afhankelijk bent van

een incidenteel succes. Zowel binnen als buiten het veld. De praktijk heeft bewezen dat topsporters er baat bij hebben wanneer ze ook buiten de sport in balans zijn en zich goed voelen bij de combinatie van sport met andere onderdelen van het leven. Activiteiten van buiten de sport, zoals studie of werk, kunnen een positieve invloed hebben op de sportprestaties. Waarbij het wel van belang is dat de sport prioriteit krijgt op belangrijke momenten.

The coach needs leadership skills to get the best out of the total staff (and the players). In 2014 we need other qualities of the coach than a few years ago.

(Bert Wentink, technisch directeur Belgische Bond)

Samenvattende omschrijving high performance omstandigheden; doelstelling, aanpak en leidraad

Omstandigheden

- Fulltime, toegewijde spelers
- Fulltime, competente coaches en begeleidingsteams

Doelstelling

- 100% gericht op winnen, de nummer 1-positie door spelers, coaches en organisatie

Aanpak

- Selecteer de juiste mensen
 - Spelers, coaches, organisatie.
- Maak je huiswerk
 - Ken je benchmark
 - Ken de breedte van de kloof
 - Formuleer haalbare doelen en ambities
 - Bepaal de voorwaarden

- Stel valide, evidence based programma's op voor:
 - Techniek; fysiek, kracht, snelheid, tactiek, speelstijl, win-idee, mentale weerbaarheid en topsport 'way of life'.
- Evalueer grondig en frequent.
- Doe het samen
 - Spelers, coaches en organisatie.

Leidraad

Altijd streven om beter te worden - spelers, coaches, programma's en organisatie.

8

Conclusies

Beoordeling – en succescriteria Nationale teams

Acceptatie Succesfactoren

Het instrumentarium om de staat van een Nationaal team te bepalen aan de hand van de zes factoren wordt door bijna iedereen geaccepteerd. De volgende kanttekeningen passen hierbij:

- De onderzochte zes factoren zouden uitgebreid moeten worden met de volgende meer indirecte aspecten:
 - *aard, omvang, kwaliteit en lengte van de voorbereiding.* Dit naar aanleiding van de resultaten van Duitsland tijdens het WK in Den Haag en de vooraf geuite klachten van de coach over de beperkte voorbereiding. En naar aanleiding van de slechte voorbereiding in 2006 van het Nederlandse Nationale team die destijds leidde tot een slechte eerste wedstrijd en eindresultaat met een verder goed team.
 - *het gezag van het team.* Dit naar aanleiding van de positieve ervaringen in 1996 en 2000 van Nederland en de negatieve ervaringen van Nederland in 2006. En gezien het belang dat een aantal (ex) Nederlands elftal-spelers hieraan heeft gegeven.
 - *een inspirerend begeleidingsteam.* Dit naar aanleiding van de inbreng van een aantal oud-internationals en huidige internationals. Een inspirerend begeleidingsteam zorgt voor tegenspel voor de coach (indien nodig) en zorgt voor extra impulsen en energie voor het team. Hier worden de teams van Nederland in 1996 en 1998 als positieve voorbeelden veelvuldig genoemd.
- Vier van de succesfactoren behoeven nadere aanpassing en/of nadere studie:
 - *corner.* Dit naar aanleiding van de informatie over de corner en de zwakke relatie van de feitelijk cornerresultaten en het beeld van de corner dat we hebben. Zo kreeg Australië een score van 7,2, veel lager dan de concurrentie, terwijl zij sinds 2007 het beste percentage hadden uit de aanvallende corner en veruit het beste saldo voor/tegen hadden (+17). Het aanpassingsvoorstel is om niet meer het intersubjectieve beeld van de corner te gebruiken, maar dat van de feitelijke data zoals aangeleverd door Infostrada. Verder raden wij aan om zowel de aanvallende als de verdedigende corner te bekijken.

- *mentale kracht*. Allereerst dient bekeken te worden hoe mentale kracht te meten. Dit naar aanleiding van de informatie over het scoreverloop in de laatste 20 minuten (tussen 50 - 60 minuut en tussen 60 - 70 minuut) van de wedstrijd, een van de indicatoren voor de factor mentale kracht. De resultaten van Australië (voor de WK) kregen een score van 7,8 voor mentale kracht, terwijl zij de beste resultaten boekte in de laatste fase van de wedstrijd - iets beter dan Duitsland, dat voor mentale kracht een 9,1 kreeg. Hoe wij de resultaten in de laatste fase van de wedstrijd moeten verdisconteren vraagt nog nadere aandacht. Is dit een goede indicator of zijn er betere? Verder dient om gerichte programma's te kunnen ontwikkelen mentale kracht nader omschreven te worden en ontdaan te worden van aspecten die betrekking hebben op personeelsbeleid, algemene en persoonlijke ontwikkelingsplannen en gesprekken over teamontwikkelingsbeleid. Het hebben van een goede sfeer leidt niet tot mentale- en duelkracht in de wedstrijd. Mentale kracht moet in operationele termen te definiëren zijn, dan pas kunnen gerichte programma's opgesteld worden. De Belgische hoogleraar Wylleman van het NOC*NSF spreekt vanwege de definitieproblemen niet van mentale kracht, maar van passende taakuitvoering. Misschien is dit een goed uitgangspunt om verder op door te werken. Ook Jac Orie vond het eindeloos doorpraten over mentale kracht zwaar overdreven: 'Indien je het leukste doet dat je kan bedenken met de beste begeleiding die je kunt voorstellen, hoe kun je dan nog praten over gebrek aan mentale kracht?'
- *gezag van de coach*. In de relatieve waardering van de succesaspecten van het team kwam het gezag van de coach op de laatste plaats. Veel Nederlandse oud-internationals herkennen zich in deze lage waardering. Deze opvatting past ook in de democratische - anti autoritaire cultuur in Nederland. Maar het geeft toch wel te denken, dat de winnaar van de WK een coach had met de waardering van 9,0 en dat de winnaar van de meeste WK-toernooien namelijk Duitsland ook een coach heeft met een hoge waardering 8,6. In ieder geval dient de gewogen score voor de onderlinge waarde van de succesfactoren heroverwogen te worden. Het aspect op zich blijft vanzelfsprekend overeind.
- *Teamsamenstelling*. De teamsamenstelling is door ons gedefinieerd als zijnde een samenspel tussen 1) een mix van creatieve spelers en gestructureerde spelers, 2) een bepaald aantal spelers van wereldklasse en 3) een mix van ervaren en jonge spelers. Bekeken moet worden hoe de teamsamenstelling concreter beschreven en gemeten kan worden, waarbij nu al naar voren is gekomen dat de mix van ervaren en jonge spelers op zichzelf niet zo belangrijk is en sowieso minder van belang is dan de andere twee aspecten.

Leer van andere sporten: toon die interesse door er over te lezen, ze te bestuderen en besef je dat het letterlijk bezoeken van andermans trainingen betere prestaties bij je zelf kan opleveren

(Jac Orie, schaatscoach)

Definitieproblemen

Het is wonderlijk dat bij de top 3 succesfactoren er twee zijn waarbij er definitieproblemen spelen, namelijk mentale kracht en de samenstelling van het team. Dat maakt het lastig om doelen te stellen en programmatisch te werken. Bij één succesfactor, namelijk de corner bestaat de indruk dat er onvoldoende structureel aan deze succesfactor gewerkt wordt, in bijvoorbeeld de opleiding in Nederland, in verhouding tot het belang dat de corner volgens iedereen heeft.

Voorspellingswaarde

- De voorspelling dat Duitsland wereldkampioen zou worden kwam niet uit, omdat Duitsland ondermaats presteerde door vooral een gebrekkige voorbereiding en in mindere mate het ontbreken van één bepalende en bindende speler.
- De volgorde dat Australië boven Nederland zou eindigen is wel uitgekomen.
- Met een aangescherpt voorspellingsmodel (achteraf), aanpassing cornereffectiviteit en mentale weerbaarheid op basis van feitelijke informatie zou Australië in de buurt van Duitsland zijn gekomen of Duitsland wellicht zelfs voorbij zijn gegaan met het sterkste profiel en dus zou het aangepaste model wellicht Australië als wereldkampioen benoemd hebben.
- De voorspelling kent een te beperkte steekproef om verdere uitspraken te doen. In ieder geval zou een volgende keer Engeland, Nieuw-Zeeland en Argentinië mee moeten doen om een goede uitspraak te kunnen doen over het voorspellingsinstrument. De voorspelling van een finale Nederland-Australië met Australië als winnaar

lijkt een logische uitkomst nu Duitsland door een te zwakke voorbereiding wegviel. Een goede voorbereiding is dus een factor van belang en een voorwaarde om überhaupt succes te krijgen.

Overwegingen bij de eindrangschikking

- De marges tussen de top zes landen zijn smal - met uitzondering van Australië - gegeven de kleine winstmarges.
- Australië is de meer dan terechte winnaar. Zij hebben een geweldig toernooi gespeeld met een sterke corner aanvallend (36%), een fenomenale corner verdedigend (1 goal tegen) en een extreem hoog corner percentage in de finale (60%). Ook het aantal cirkelpenetraties (2e plaats na Duitsland) en het aantal schoten op doel (1e plaats) is indrukwekkend. Bovenstaande bevestigt het weer, zonder het imponerende spel van de Australiërs te kort te doen, dat een goede corner (% circa 35%) en voldoende cirkelpenetraties om een corner te 'halen' een garantie is voor succes.
- Nederland, België en Duitsland hebben allen geleden onder de korte voorbereidingstijd en blessures (Duitsland en België). Ook de corner van Nederland (11%) en Duitsland (18,8%) is ver onder de maat. Ditzelfde geldt ook voor het cornersaldo van Nederland en Duitsland, beide - 3. Het effect van de beperkte voorbereiding kreeg zijn weerslag in een beperkte mentale frisheid (Duitsland en België) en een beperkte mentale en fysieke frisheid (Nederland).
- De teams met een lange voorbereiding deden het relatief goed - Australië (1e), Argentinië (3e), Engeland (4e) en Nieuw Zeeland (7e). Uitstekende punten waren:
 - Corner Argentinië (40%)
 - Verdedigende corner Australië maar 3 corners tegen
 - Corner Nieuw Zeeland (39%).
- Ondanks de zwakke eindscore en de zwakke corner viel toch op dat Duitsland veruit de meeste cirkelpenetraties had (203 in 6 wedstrijden).
- België maakt pas op de plaats (5e) op de wereldranglijst. Met een goede corner (nu al 27%), een goede voorbereiding en zonder blessures blijven zij in de race voor medailles. Al blijft het de vraag of het land de laatste stap, de meest moeilijke, naar de absolute top echt kan maken.

- Wil Nederland de kloof met Australië slechten dan is om te beginnen een goede en zorgvuldiger voorbereiding cruciaal; moet de corner, inclusief een gelijkwaardige 2e corner, op orde komen en moet de mentale kracht en teamsamenstelling verbeteren. Gezien alle negatieve randvoorwaarden is een 2e plaats een goed resultaat.

High performance eisen

- Indien een land gericht op de eerste plaats wil komen dient een land dit echt te willen en daar alles voor te doen, rekening houdend met:
 - de eisen van de doelenanalyse, inclusief concurrentieanalyse
 - eisen aan de speelstijl
 - de eisen aan de programma's – op alle succesfactoren
 - eisen aan de individuele en teamontwikkeling
 - de eisen aan de high performance organisatie en de relatie daarvan met de coach
 - een intensieve samenwerking met kennisinstituten en de kennis bij de Olympische organisaties
 - eisen aan de leercyclus
 - een intensieve samenwerking met de clubs en andere sportorganisaties
 - een open samenwerking met andere verwante hockeylanden (Nederland, Duitsland, België).
- Alles beschouwend zou een derde plaats voor Nederland een zuivere voorspelling geweest zijn. Gegeven de tweede plaats van Nederland, heeft Nederland het goed gedaan. De wijze waarop dit gebeurde (de finale en het overall spelbeeld) heeft waarschijnlijk het eindoordeel zeer sterk beïnvloed.

Aanbevelingen

Nationale bonden en topclubs

- Het is de moeite waard voor bonden en nationale team coaches en clubs en clubcoaches om een vast kader van succescriteria te hanteren en daarop subdoelen te definiëren en programma's te ontwerpen. Mogelijk dat de Batavieren succescriteria, daarbij behulpzaam kunnen zijn.
- Het is de moeite waard voor Nationale bonden en topclubs om de high performance uitgangspunten, denkwijze en organisatie te omarmen en hun handelen daarop af te stemmen. Men dient zich te realiseren dat spelers en coaches meer dan modaal betaald worden en dat het maken van (schriftelijke) afspraken en vormen van verantwoording een normale zaak is in iedere professionele praktijk.
- Het is voor alle bonden en coaches van nationale teams de moeite waard om gedetailleerd te evalueren en lessen te leren. Dit geldt naar aanleiding van het WK 2014 met name voor Duitsland, Nederland en België.
- Het is voor Nationale bonden en topclubs van groot belang om goede, meerjarige afspraken te maken over een passende voorbereidingstijd voor de Nationale teams. Dit geldt met name voor landen met sterke competities zoals Nederland, België en Duitsland. Voor Spanje zou dit ook van belang zijn, omdat zij een grote inspanning moet leveren om weer aansluiting bij de top te krijgen. Australië en Engeland lijken hier een voorsprong te hebben.
- Versterk de samenwerking tussen Nationale bonden, bijvoorbeeld op het gebied van talentontwikkeling en de opleiding van coaches. Dit kan in FIH verband, maar ook zouden Nederland, België en Duitsland dit met elkaar kunnen oppakken.

KNHB en topclubs

- Voor de KNHB is het van belang om uit te spreken om echt de nummer een (1) van de wereld te willen worden en te analyseren hoe groot de kloof is met de concurrenten; programma's en plannen te ontwerpen om de kloof te overbruggen en de daarbij behorende inspanningen en financiën te leveren – alleen een nieuwe coach benoemen is niet voldoende.

- Verdere aandachtspunten KNHB:
 - Gedegen evaluatie van alle high performance facetten betreffende het WK 2014
 - Kennisborging van WK2014-programma's, inclusief evaluatie.
 - Mentale kracht. Hoe de mentale kracht te verbeteren en grip te krijgen op dit fenomeen.
 - Corner. Hoe structureel in de breedte het aantal corner specialisten te vergroten. Dit gegeven het grote gewicht van de corner. Plus aandacht voor cornertrio's en voor de verdedigende corner.
 - Gezag van de coach. Hoe structureel de kwaliteit van topcoaches te verbeteren – bijv. pool van topcoaches, evaluatie – en opleidingsprogramma's mogelijk in samenwerking met Duitsland en/of België en/of NOC*NSF
 - Solide verdedigen. Er zijn zorgen over de kwaliteit van het verdedigen. Dit vraagt om een brede structurele aandacht en moet consequenties hebben voor alle talententeams.
 - (Duel)kracht. Op dit punt was Nederland duidelijk de mindere van Australië in de finale tijdens het WK. Met snelheid en techniek kan je pas het verschil maken als je qua (duel)kracht mee kan doen.
 - Alle nationale teams hebben een gedegen plan tot het volgende EK en WK (of OS), getoetst door de high performance organisatie met duidelijke afspraken over de voortgangsmomenten, eventueel aan de hand van een eenvoudig verantwoordingsmodel (zie bijvoorbeeld de eerder door de Batavieren ontworpen Balanced Scorecard).
- Hanteer een tweejaarlijkse plancyclus en afspraken met de clubs
 - Zorg in ieder geval voor voldoende voorbereidingstijd bij toernooien als WK en Olympische spelen. Maak ook duidelijke afspraken over de tussenjaren met extra ruimte voor jonge spelers en rust voor de ervaren spelers (Duits model)
- Haal meer uit de samenwerking met de clubs d.w.z. niet alleen praten welke belangen strijdig zijn, maar ook praten hoe de belangen wederzijds versterkt kunnen worden.

FIH

- Verzoek de Internationale hockey federatie FIH het Batavierenonderzoek te herhalen voor de Olympische Spelen 2016 - in een verbeterde en uitgebreidere vorm (Top 8 landen). Het onderzoek zou uitgevoerd moeten worden door ex-internationals van de betrokken landen met onderzoekservaring en affiniteit.

Slotwoord

Het internationale tophockey heeft een grote vlucht genomen met de komst van nieuwe regels, structurele betalingen, media aandacht en een vol (voetbal)stadion tijdens de recente wereldkampioenschappen. Toen wij met dit boek begonnen was ons idee dat - ondanks alle kwaliteit en lof die het hockey wordt toegezwaid - het eigenlijk nog veel beter zou kunnen. En om eerlijk te zijn, ook zou moeten.

Maar waar, wat en hoe moet dat gebeuren? Zo kwamen we er op om het gat van de Nederlandse herenhockeys met de concurrentie en met andere sporten eens nader te analyseren. Daarbij ontstond al snel het vermoeden dat wij als internationale hockey gemeenschap veel van elkaar kunnen leren. En niet alleen van elkaar, maar ook van andere sporten. Naarmate de gesprekken vorderden raakten wij vooral van het laatste meer en meer overtuigd. Maar daar is een blik naar buiten en ook lef voor nodig. Laat dit boek daar een eerste aanzet toe zijn.

In het algemeen hopen we een bijdrage te hebben geleverd aan de verdere ontwikkeling van nationale teams en topclubs. Voor de Nederlandse heren in het bijzonder hopen we dat het een stimulans is voor de extra stap: van 'good' - twee maal een 2-e plaats op Olympische Spelen en WK - naar 'great': de nummer 1 van de wereld.

John Elffers
Fons Fonteijn
Erik Gerritsen

Deze uitgave was niet gerealiseerd zonder de actieve medewerking en hulp van een grote groep mensen uit de (inter) nationale hockey - en topsport wereld. De Batavieren zeggen hen allen oprecht dank voor het belangeloos delen van hun tijd, inzichten, duiding en last but not least, sportiviteit.

**Nederlandse en buitenlandse
trainer/coaches/ spelers**

Paul van Ass
Markus Weise
Graham Reid

Dirk Loots
Santi Freixa
Marc Lammers
Robert van der Horst
Jeroen Delmee
Taco van den Honert
Pieter Offerman
Michel van den Heuvel
Salva Indurain

Bestuurders KNHB

Johan Wakkie
Arno den Hartog
Stephan Veen
Jan Albers

**Bestuurders van
Buitenlandse Hockeybonden**

Serge Pilet
Bert Wentink
Murray Richards

Uli Forstner
Heino Knuf
Trisha Heberle
Antonio Gill

Oud internationals

Rogier van 't Hek
Marc Benninga
Gijs Weterings
Marc Delissen
Floris Jan Bovelander
Bart Looije
Ronald Jansen
Jaap Derk Buma
Guus Vogels
Sander van der Weide
Jacques Brinkman
Bram Lomans
Roderick Weusthof
Taeke Takema
Floris Evers

NOC*NSF

Frans van Dijk
Paul Wylleman
Maurits Hendriks

Expert panel

Maurits Hendriks
Robert Eenhoorn
Jac Orie

Pers

Tim Steens
Philip Kooke
Geerhard de Grooth

Synmind

Fred Balhuizen

Infostrada

Simon Gleave

Universiteit van Utrecht

Jan Eshuis

Grafische verzorging

djanalblas.nl

Onmisbare steun

Louise Moeskops
Michelle Sloothaak

